PoliTeknik

| EKİM / KASIM / ARALIK 2019 | Sayı: 25 |

En Alttakilerin "Kendiliğinden Gelen Erdemleri"

Hata yapmak, suç işlemek... Evet, mümkün, ama bunu sizden beklemek mi? "Asla!" En azından yaşadığınız topluma ağır zarar verecek türden hata ve suçlara ortak olmanız çok düşük bir olasılık ya da tümüyle olanaksızdır, çünkü yasal ya da sosyoekonomik statünüz büyük ihtimalle buna el vermiyordur.

Bu mantıktan hareketle yaşadığınız ülkedeki genel toplumsal durumu yakından gözlemleyiniz! İnsanlar altından kalkılamaz hangi kapsamlı sorunlarla günbegün yüzleşmek zorunda kalıyor ya da bırakılıyor ve bu sorunların sizinle ne ilgisi olabilir?

İsterseniz Federal Almanya toplumunu ele alarak örnekler sıralayalım. 1949'da kurulan Federal Almanya Cumhuriyeti'nin borcu 2 trilyon avroya tırmanmış durumda, işsizlik sayısı yaklaşık 2,3 milyon, 4 milyon çocuk yoksul ya da yoksullaşma tehlikesiyle karşı karşıya, 2017 istatistiklerine göre nüfusun yüzde 19,7'si darboğazda ve sosyal dışlanmanın etkisi altında kıvranıyor; yalnızlaşanların, çevrelerine yabancılaşanların, evsizlerin ve sokakta yaşayanların sayısı da hızla artıyor.

Almanların geniş bir kesimi için travmaya dönüşen Hartz IV İşsizlik Parası ile 2000'li yılların başında Avrupa'nın en kapsamlı düşük gelir sektörlerinden biri inşa edildi, çalışan nüfusun bir bölümü bilinçli olarak dar gelirli hale getirildi ve geri kalanlar üzerinde rekabet baskısı oluşturuldu, 40 milyon işçinin hayatına doğrudan ya da dolaylı nüfuz eden bir siyaset yürütüldü.

Devamı 2. sayfada ▶

ALMANLARA ÖZGÜ DAKİK OLMA ERDEMİ

Prof. Dr. Michael Fingerle
Frankfurt Goethe Üniversitesi

Çünkü dürüst olalım: Ülkeyi ve insanları tanıyan herkes bilir ki dakiklik günümüzde sıfırı tümüyle tüketmiştir. Benim tanıdığım, dakik olan ve Almanca konuşan tek kültür Alman İsviçre'sidir, ama onlar da sonuçta İsviçrelidir (ve kendileri de giderek lakayt hale gelmektedir). Bu nedenle başlıkta yöneltilen soru şudur: Dakiklik hakkında herşeyden önce bilinmesi gereken şey, Almanların onun hakkında bilgi edinilmesini kesinlikle istemediklerini bilmektir. Öyleyse biraz vatan hainliği yapmama izin verin..

SAYFA 3

AMERİKAN BAĞIMSIZLIK SAVAŞI'NA GİDEN YOL (1)

Can Aydın
Jena Üniversitesi

Amerikan halkı özellikle çaya gelen vergiden memnun değildi. İngiltere'nin değişmeyen tutumu ve Boston katliamı gibi olaylar halkı giderek öfkelendirmişti. Britanya İmparatorluğu'na olan sadık duruş, giderek zarar görmeye başlamıştı.
16 Aralık 1773 gecesi, Boston limanına demirlemiş gemilerde kasalarca ithal çay bulunmaktaydı. Halk kasaların gemiden çıkarılmasına izin vermemişti. Kasalardaki çay günümüz parasıyla 1.7 milyon dolar etmekteydi. Krallığın tutumundan bezmiş bazı Bostonlular Amerikan yerlileri gibi giyinip, gizlice gemilere çıktılar ve yüzlerce kasa çayı Boston limanına boşalttılar.

SAYFA 4

EĞİTİMDE NEOLİBERALİZM

Rosa Cañadell
Itaca Eleştirel Eğitim Semineri Üyesi - İspanya

Kamunun parasıyla faaliyet gösteren özel eğitim kurumlarının çoğunluğu dini kuruluşlara ait olduğundan, bu ideoloji ülkemizde büyük oranda dini temellere dayanıyor. 2014-15 eğitim yılında, bir buçuk milyonun üzerinde öğrenci bu kurumlara devam etti. İspanya'da, yaklaşık 4.000 özel eğitim kurumu bulunuyor, bunların %65'i Katolik bir ideolojiyle öğrencilerin %75'ine eğitim veriyor, bu kurumların kamuya oluşturduğu yük ise 4 milyar avro civarında bir paraya tekabül ediyor

SAYFA 11

Eğitimin bir insan hakkı olarak genişletilmesi: GÜNEY AFRİKA DENEYİMİ

Yonela Mlambo
Cape Town Üniversitesi - Güney Afrika

Güney Afrika'daki yüksek öğretim kurumlarının önündeki çağdaş bariyerleri anlamak için, Güney Afrika'nın ve tarihsel geçmişinin bilincinde olmalı ve burada yaşamalı, jeopolitik iktisadi liberal düzen ile bütünün özgün bir parçası olarak, Afrika Ulusal Kongresi (ANC) tarafından yönetilen ulusalcı hükümetin mevcut başarısızlıklarını kavramalıyız. 2015'te gerçekleşen #FeesMustFall (Harçlar Düşmeli) ve #EndOutsourcing (Dış Kaynağa Hayır) öğrenci ayaklanmaları, yukarıda bahsi geçen fenomenin bir tezahürüdür.

SAYFA 12 - 13

En Alttakilerin "Kendiliğinden Gelen Erdemleri"

1. sayfadan devam...

"Cum Ex" olarak adlandırılan ve yasalardaki boşluklardan yararlanmasını bilenler tarafından yapılan on milyarlarca avro değerinde vergi kaçakçılığı henüz yeterince aydınlatılmış değil ve belki de yakında zamanaşımına uğrayacak.

NSU cinayet serisi sonrasında devletin özsavunma reflekslerinin hangi görünümlere büründüğünü duymayan kalmadı gibi.

Peki ya geçmiş? 1961'de patlak veren Contergan ilaç skandalı çerçevesinde ağır engelli dünyaya gelen 4000 civarında çocuğun öyküsünü film olarak izlemek mümkün ve internette, üretici şirketin taviz vermeyen tutumu hakkında okuyacağınız birçok haber bulabilirsiniz.

Bavyera Eyaleti'nin unutulmaz Başbakanı Franz Josef Strauß'un Güney Afrika Apartheid rejimine verdiği desteği bilmek de yararlı.

Dış politika? Federal Almanya BM kararı olmadan 1999'da Yugoslavya'ya karşı yürütülen savaşa katıldı; silah ticaretinde ihracat yapan önemli ülkeler arasında da dördüncü sırada yer alıyor.

Örnekleri çoğaltabilir miyiz? PoliTeknik'in bu sayısında en alttakilerin "kendiliğinden gelen erdemlerini" bir yorumlar dizisi olarak yayınladığımızdan, yazarlarımız kendi görüş ve örneklerini sizinle paylaşma fırsatı buluyor (Sayfa 8 – 10).

Ne dersiniz? Alman vatandaşı olmadığınız ya da sosyoekonomik statünüz düşük olduğu halde, yukarıda cereyan eden kaç olaya karışacak kadar büyük bir potansiyele sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz? "Göçmen" olsun ya da olmasın Almanya'nın alt katmanları bu işlere ne derece müdahil olabilir ki? En altta olmak günlük yaşamın her türlü zorluklarıyla boğuşmayı gerektirir. Bu katman, yasal açıdan ve siyasal güç itibariyle toplumsal hiyerarşide en zayıf halkayı oluşturur, yöneten değil yönetilendir ve üyeleri büyük, organize, "elit" suçlara karışmaktan neredeyse mutlak surette uzaktır, dolayısıyla bu katmanın üyeleri "kendiliğinden gelen" veya "doğal erdemlere" sahiptir:

En alttakiler, milyonlarca insanı (yani özünde bizzat kendilerini) olumsuz etkileyecek yasalar çıkaramaz, menajerler gibi binlerce insanı işsizliğe sürükleyecek kararlar alamaz, başka ülkelere saldıramaz (ateş hattına ilk kendileri sürüldüğünden, savaş istememeleri doğaldır) ya da o ülkelerin içişlerine karışamaz, devletleri borç batağına sürükleyemez vb.; şu ana kadar onların böylesi nitelikte eğreti işler yaptıklarına tanıklık eden de yoktur – gerçekten de bu fiilleri muktedir olsalardı, zaten kendilerini aklayacak güçleri de olurdu.

En alttakilerin yaşamındaki bireysel ve yukarıda sıralanan örneklerle karşılaştırıldığında sığ kalan olayları sorunsallaştırarak kamuoyu gündemini devamlı meşgul eden çıkarlar, ancak kendi siyasetini sürdürmek ve aynı siyasetin ağır sonuçlarını gizlemek için bu işe kalkışabilir.

Bu "kendiliğinden gelen erdemlerin", er ya da geç, katmanlara dönük bilinçli kıyaslama faaliyetinin bir sonucuna dönüşmesi ise önemli ve gerekli, çünkü en alttakilerin hümanizmle yoğrulmuş yalın güzelliği, geleceğe dair içinde barındırdığı öğeler, o bilinçli kıyaslama anlarında olanca gücüyle dışa yansır ve milliyetçi serüvenler için bir hazırlık aşaması oluşturan popülizmin siyasal çeşitlenmelerini işlevsizleştirmeye değerli bir katkı sunar.

PoliTeknik

İÇİNDEKİLER

1. Sayfa
PoliTeknik
En Alttakilerin "Kendiliğinden Gelen Erdemleri"
Yazı dizisi

2. Sayfa
PoliTeknik
En Alttakilerin "Kendiliğinden Gelen Erdemleri" (devamı)
Yazı dizisi

3. Sayfa
Prof. Dr. Michael Fingerle
Almanlara Özgü Dakik Olma Erdemi

4. Sayfa
Can Aydın
Amerikan Bağımsızlık Savaşı'na Giden Yol (1)

5. Sayfa
Celil Denktaş
Dünden Bugüne Demokrasi (1)

6. Sayfa
Ernst Ulrich von Weizsäcker
BM'in Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi Sürdürülebilir Değil.

7. Sayfa
Ord. Prof. Michele Borrelli – İTALYA
İtalya İtalya ve batan demokrasi – Kaptan Carola Rackete vakası

8.- 10. Sayfa
En Alttakilerin "Kendiliğinden Gelen Erdemleri"
Yorumlar dizisi
- Prof. Dr. Michael Fingerle
- Bülent Kaya
- Cuma Ulusan
- Celil Denktaş
- Osman Çutsay
- Memet Kılıç
- Işın Ertürk Toymaz

11. Sayfa
Rosa Cañadell – İSPANYA
Eğitimde Neoliberalizm

D. A. Vihara Sawindi – SRİ LANKA
Sri Lanka'nın Ücretsiz Eğitimi

12.-13. Sayfa
Yonela Mlambo – GÜNEY AFRİKA
Eğitimin bir insan hakkı olarak genişletilmesi:
Güney Afrika deneyimi

14. Sayfa
Derya Özkul – LÜBNAN/İNGİLTERE
Lübnan'da Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitim Sorunları

15. Sayfa
Prof. Dr. Claus Melter
Irkçılık Eleştirisi Neyi Talep Eder ve Umar?

PoliTeknik International - Tanıtım

16. Sayfa
PoliTeknik Manşetler ve Görseller

KÜNYE | IMPRESSUM

PoliTeknik
Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Quartalsweise
Üç ayda bir
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Herausgeber/
Yayımlayan Kurum:
Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çokyönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/
Genel Yayın Yönetmeni:
Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:
www.politeknik.de

Kontakt/ İletişim
info@politeknik.de

Druck/ Baskı:
Hürriyet A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration
Ömer Yaprakkıran

Prof. Dr. Michael Fingerle | Frankfurt Goethe Üniversitesi

Almanlara Özgü Dakik Olma Erdemi

"Tipik Alman" - "Göçmenlerin Alman Toplumu Hakkında Bilmesi Gerekenler" yazı dizisine katkı

Halklar kendilerini kültürel başarımları üzerinden tanımlamayı sever. Örneğin Yunanlılar (başka kültürlerden aldıkları birkaç ödünçle) evrenbilimi icat etmiş, Romalılar onu üstlenmiş, Araplar bu evrenbilimi geliştirmiştir, Çinliler kitap basımını icat etmiş, ancak kendilerinden batıda kalanlar bundan hiç haberdar olmamıştır. Buna karşın Almanlar çok büyük bir gecikme ile gözlerini yıldızlara dikmişlerdik, ancak bunu mazur görmek mümkün, çünkü Antik çağda onlar henüz yoktu (Almanlar, yıldızlar değil) ve her ne kadar Kopernik ve Kepler ile astronomiye meteliklerini sunmuş olsalar da, özalgılayışlarına giren kozmolojik bağıntı bilimsellik değil, aksine dakikliktir. Almanların, dünya genelinde böyle görülüyor, dakik olduğu söylenir ve biz de bunu memnuniyetle ve sıkça dile getiririz. Aslında İngilizler, İskandinavlar ve Japonlar da örneğin dakikliğe özen gösterir, ancak sanayi toplumunun gerektirdiği bir fetişi kolektif özdeşliklerinin sembolik bir dayanağı haline getirecek kadar ileriye gitmek, bu ulus ve kültürlerden hiçbirinin aklına gelmemiştir.

Biz Almanların o aykırı fikri aklımıza nasıl getirdiğimizi anımsamaya kalkıştığımızda küçük bir gizemle karşı karşıya kalınır. Bu bağlamda genellikle Prusya'ya özgü erdemlere işaret edilir ve onlar az ya da çok ordu ve memurluğun kendi krallığına nasıl çeki düzen vereceğini düşünen Yaşlı Fritz'e ve onun fikirlerine dayanır. Prusya'ya özgü erdemler 18. Yüzyıl'da Ludwig Hölty'nin "Yaşlı bir Köylüden Oğluna" adlı şiirinde erken bir sivil yansısını bulmuştur. Söz konusu şiirde yaşlı köylü oğluna erdemli bir yaşam için bir çift öğüt vermektedir. Orada sadakat, dürüstlük ve dindarlıktan söz ediliyor, ama dakikliğe hiçbir yerde değinilmiyor. Bekli de dışarıdan bakıldığında bu farklı görünmüştür. Ancak ben (bu makaleyi büyük bir gecikmeyle yazdığımdan) kapsamlı bir kaynak incelemesi sunamıyor, aksine sadece kitaplığımdaki birkaç ışık demetinden alıntı yapıyorum. Bunlar arasında ilkin Edgar Allan Poe yer alıyor, Amerikan romantizminin yazınsal etkisi güçlü bir baş aktör, birçoğu onu belki de yalnızca korku roman yazarı olarak tanıyordur. Ama Poe yetenekli bir mizahçıydı aynı zamanda ve 1839'da "Çan Kulesindeki Şeytan" adlı bir grotesk yazmıştır. Burada, saf, Kuzey Almanya şivesi konuşan ve bunun dışında uyuşuk olan sakinlerinin saatlerine ve günlük rutinlerine yapay bir dürtüyle odaklandıkları bir köyden söz ediliyor. Bu çok şey vadediyor görünüyor, alışılmış klişelerde olduğu gibi. Birkaç on yıl sonra tanınmış bir başka Amerikalı yazar Almanlar hakkında bir çift komik sayfa kaleme almıştır, ancak Poe'den farklı olarak onun avantajı pahalı Atlantik seyahatinin ücretini karşılayabiliyor olmasıydı, nitekim bu seyahat o zamanlar bu ülkeye gerçekten de şahsen uğramak için gerekliydi. Mark Twain'in 1879 tarihli "Avrupa Gezintisi" Almanya hakkında çok sayıda alaylı imaların yer aldığı (örneğin Wagner ya da Baden-Baden hakkında), ama onun dışında günümüzde biz Alman okurların neredeyse göğsünü kabartan birkaç bölüm içeriyor (o işini biliyordu, yaşlı palavracı). Mark Twain'in Almanları yardımsever, saygılı, vicdanlı, kibar, duygusal, hatta kimi zaman garip bir tarzda bağışlayıcı ve hoşgörülü, keyfine bakan ve opera seven insanlardır. Genel olarak bakıldığında Almanlarda eleştirdiği en garip nokta onların absürt düzeyde karmaşık dilleriydi. Sözü edilen bölümlerde dakiklikle ilgili yalnızca yanıltıcı ışıkların titreşimine rastlamak mümkün: profesörler ve öğrenciler belirlenen zamanda amfilere geliyor ve kayboluyor, operaya giden misafirler zamanında salona akın ediyor – geç gelenler dışarıda kalıyor. Garip bir alışkanlık ya da ulusal bir erdem mi? Tacitus'un Romalı yurttaşlarını yermek için yabani, ama ahlakla yoğrulmuş Cermenleri tasarladığı gibi, bu Twainci pasajların, yazarın ülkesindeki okurlara ince bir sitemde bulunmak için yazıldığı duygusu uyanıyor. Karşılaştırmak için: Büyük İngiliz mizahçı Jerome K. Jerome "Kayıkta Üç Adam" adlı romanında, 1900'lerde Almanların düzene düşkün, kurallara aşırı bağlı ve giderek militaristleşen doğasıyla bir çift alaylı imadan fazlasını yapmıştır, ama Almanların o ünlü dakikliğiyle bir kez dahi alay etmemiştir.

Ama öyle olsun: Belki de Alman topraklarında I. Friedrich zamanlarından beri insanları, günlük yaşamı ve zamanı etkileyen birşeyler olmuştur, ancak görünüşe göre bu ikincil bir düzlemde gerçekleşmiş olmalı, zira ben odaklı, büyük anlatılarda henüz bu cereyan eden şey öncelikli değildi. Henüz 1840'ta yazılan, ama ilk olarak 1870'lerden itibaren bir çeşit gayri resmi milli marşa dönüşen "Ren Nehri'ndeki Nöbetçi" şarkısı Hölty stilinde sadakat ve dindarlığı hararetle savunuyor, şimdi de onları güç, şimşek, yıldırım ve bayrakla genişletiyor – dakikliğe değinmek içinse şairin Ren Nehri'ne akın ederken pek zamanı kalmamış görünüyor. Yurttaşları tarafından hâlâ İmparator Wilhelm devrinin ulusal yazarı olarak kötülenen Karl May, Alman kahramanlarını, ister Kara Ben Nemsi ya da Old Shatterland olsun, herşeyden önce rakipleri için şaşırtıcı bir beden gücüne sahip iyi birer nişancı, hem de iyi birer Hristiyan ve bir bakıma birer şövalye olarak anlatmıştır; onlar yalnızca ek mesleklerinde dakiktiler. Aynı biçimde hedef kaçırmaz bir nişancı olan Wikipedia'nın da dakiklik ve Almanlara özgü erdemler bağlamında mırıldandığı şey sanayileşme, imparatorluğun başlama tarihi ya da sömürgeleştirilen halklarla aradaki kültürel farklardır, ama bunlar da dakikliğin Teutonların erdemler sıralamasında (yazar Alman yerine eski bir Cermen kavmi olan Teutonen sözcüğünü bir sıfat olarak kullanıyor; redaksiyonun notu) neden en üstlere tırmandığına dair tatmin eder bir açıklama sunmuyor, çünkü geriye kalan diğer sanayileşmiş uluslar da, üzerinde fazla durmamakla birlikte, punctuality noktasında farklı değillerdi.

Belki de, sık sık olduğu gibi, İkinci Dünya Savaşı burada pek suçsuz değildi. 1945'ten sonra Ren Nehri'ndeki Nöbetçi şarkısında söylenen erdemler artık biz Almanlar arasında da pek iyi karşılanmıyor, ekonomi mucizesi de son noktayı koymuş oldu. Almanların savaşçı özimgesi hoşgörüsüze dönüştü, geçmişte ölümüne sadakat ile (Nibelungen Efsanesi'nde anlatılan sadakat; redaksiyonun notu) arkadan hançerlenme (Alman İmpartorluğu'nun 1. Dünya Savaşı'nı kaybetme nedeni olarak gösterilen olay kastediliyor; redaksiyonun notu) nasıl el ele yürüdüyse, şimdi de teslim müddetlerine uymak ve güvenilir ticaret ahlakı el ele yürüdü, öyle ki dakiklik, her ne kadar yurtdışı onun bizde temizliğin hemen ardından ve demokratik zihniyetten çok önce geldiği kanısına tamamen varmış olsa da, yeni ulusal imge arayışında gayri resmi olarak i harfi üzerindeki nokta gibi cuk oturmuştur. Nihayet bir özdeşlik sosyal yapı olarak ancak diğerleri onun esas itibariyle doğru olduğuna inandıklarında işlevini görebilir.

Dakiklik bir Alman Kardinaltugend (dört kurallı faziletler; redaksiyonun notu) haline gelmiş ve böylece gerçek bir Alman ve buraya ait olunup olunmadığı sorusu için birçok turnusol kâğıdı denemesinden birine dönüşmüştür. Ve bu yazı dizisindeki makaleler bir göçmen olarak insanın Almanlar hakkında ne bilmesi gerektiğini ele alması gerektiğinden, şimdi nihayet sözü edilen noktaya değinmek istiyorum. Bu aidiyet kriterlerinin birçoğunda – belki de hepsinde – olduğu gibi, dakiklik de riyakârlığın onuruyla karşımıza çıkmaktadır. Çünkü dürüst olalım: Ülkeyi ve insanları tanıyan herkes bilir ki dakiklik günümüzde sıfırı tümüyle tüketmiştir. Benim tanıdığım, dakik olan ve Almanca konuşan tek kültür Alman İsviçre'sidir, ama onlar da sonuçta İsviçrelidir (ve kendileri de giderek lakayt hale gelmektedir). Bu nedenle başlıkta yöneltilen soru şudur: Dakiklik hakkında herşeyden önce bilinmesi gereken şey, Almanların onun hakkında bilgi edinilmesini kesinlikle istemediklerini bilmektir. Öyleyse biraz vatan hainliği yapmama izin verin. Diğer Almanlara özgü erdemlerde olduğu gibi dakiklik de ilk etapta Almanların başka Almanlardan bekledikleri, ama kendileri söz konusu olduğunda cömertçe yorumladıkları bir şeydir. Ancak dışa karşı görüntü vermemek için bunu kaba saba yapmamak gerekir. Her barbar sürekli geç kalabilir, ama iyi bir Alman bunu kendini beğenmiş bir incelikle yapar.

İlk olarak bir randevuyu tam saptamak ve güvenilir sözleşmelere ne denli değer verildiği izlenimini vermek bir olmazsa olmazdır. Elbette yine de geç gelinir, çünkü kim sürekli dakik gelen bir dar kafalı olmak ister ki? Almanlar bu amaçla, en önemli üç tanesini kısaca tanıtacağım birden çok kültür tekniği geliştirdi.

"Dürüst" olarak adlandırılan yöntem: Geç kalma nedeni doğaüstü bir güce dayanmıştır. Böylesi bir gerekçelendirme genelde kabul edilir, ancak mantıklı bir critical event (kritik bir gelişme) yaşanmasını şart koşar, ancak böyle bir gelişme ne yazık ki her zaman hazır bulunmaz. Ayrıca higher forces (doğaüstü güçler) gerekçesi Alman Demiryolları, Berlin Havalimanı Konsorsiyum'u ve benzeri suçlu kuruluşların enflasyonist kullanımı nedeniyle oldukça itibarsızlaşmıştır.

Gelenekçilerin yöntemi: Bu yöntem akademikleşmiş ve eğitime uzak çeşitleriyle mevcut: Bir Alman üniversitesinde tüm dersler, ama ayrıca özel oturumlar ve benzeri için uyulması gereken somut zaman belirlemeleri var ve de dakikliği düzenleyen iki küçük harf: Cum tempore (c.t.) ve sin tempore (s.t.). Birincisinde belirlenen zamandan on beş dakika geç gelmek için yazılı bir hak tanınmıştır, ikincisinde ise böyle bir hak yoktur. Alman akademisyenler her zaman ve her yerde geç gelirler, ancak akademik tutumlarının bir kurbanı olduklarına atıfta bulunabilirler. Üniversite dışında bu ayrıcalığın tipik bir çeşidi mevcut: Kendini birşey sanan herkes geç gelebilir. Ama bu noktada dikkatli olunmalı, çünkü bu yöntem kendini beğenmişlik ve megalomani olarak yorumlanma riskini içinde barındırır. Bu yöntem aslında konunun salt bu çeşidinde işlev görür.

Galiplerin yöntemi: İş yoğunluğu. Bu hile daima başarılıdır ve hatta başka taktikler karşısında, geç gelinmesine rağmen karşıda köpürmekte olan kişinin kötü taraf konumuna sokulması avantajına sahiptir. İnsan öngörülemeyen telefon görüşmeleri, bitmek bilmeyen konferansları ve benzerini bahane olarak gösterebilir ve doğal olarak bunlar için özür dilenir, ancak – buna işaret etmeye bile gerek yok, anlaşılacak bir durumdur – elbette bu bahaneler geç gelinen şu vasat randevudan çok daha önemlidir ve karşıdaki kişi biraz düşündüğünde kendisinin böyle önemli bir şahsiyetin dakik olmasını kesinlikle bekleme hakkı olmadığını kendisi görürdü. Geç gelindiğine işaret eden her serzeniş salt bir pintilik, egoistlik ve kendini beğenmişliktir. Bu arada bağışlanmayı talep ederek gülümsemek – ne de olsa zirvede olmak etkisini gösteriyor, abartmaya gerek yok. İyi sunulduğunda iş yoğunluğu sözü, kültürel önem taşıyan Work-Life-Balance (İş-Yaşam-Dengesi), sağlıkla ilgili öğütler vb. gibi konulara uzanan harika bir köprü kurar. Ardından bu yolla gerçek entegrasyon, hatta fazlası: Kapsayıcılık gerçekleşmiş olur. Böyle davranmak, az önce yine kızartmalık sosis ile lahana turşusu yediğini iddia etmekten daha çok işe yarar. Alman hiç kimseyi kendisi gibi iş yoğunluğu numarası yapan biri kadar çabucak bağrına basmaz.

Evet, karmaşık bir şey oluverdi dakiklik. Onun uluslararası geleneklere uyum sağladığını söylemek de mümkün, ama bu durumda o artık Almanlara özgü bir erdem olmaktan çıkardı.

Can Aydın | Jena Üniversitesi

Amerikan Bağımsızlık Savaşı'na Giden Yol (1)

18. yüzyılın ortalarında Avrupa'daki süper güçlerden üçünün de Kuzey Amerika'da sömürgeleri bulunmaktaydı. Bu süper güçlerden İngiliz İmparatorluğu, Kuzey Amerika'nın yanı sıra Hindistan ve Karayipler'de de koloni sahibiydi. Fransızlar bugünkü Kanada'nın tek Fransızca konuşulan eyaleti Quebec'e sahipken, Büyük Britanya'nın elindeyse Kıtanın Atlantik kıyısına dizilmiş, Kuzeyde Fransa ve Güneyde İspanya kolonilerinin arasına sıkışmış 13 adet koloni bulunmaktaydı. Bu 13 koloninin mensupları da doğal olarak İngiliz Krallığı'na tabi sayılıyordu. Kuzeyde New Hampshire'la başlayıp, güneyde İspanyolların kontrolündeki Florida'dan önce Georgia eyaletiyle son bulan bu 13 koloni aynı zamanda batıya doğru da Apalaş dağları tarafından doğal bir sınırla çizilmiş gibilerdi. Dağların batısının bir bölümüne her ne kadar İngiliz İmparatorluğu tarafından sahip çıkıldıysa da Amerikan yerlilerinin bölgesiydi ve kolonideki halk tarafından yerleşen olmamıştı.

Krallığın Kuzey Amerika'daki varlığını tehlikeye atabilecek ciddi bir tehdit vardı. Apalaş Dağları'nın batısından ve de kuzeyden gelen bu tehdidin adıysa Fransızlardı. Fransa, Quebec'in kuruluşundan beri hem Amerikan yerlileriyle hem de Kanada'daki yerli halkla sıkı ilişkiler içinde olmayı tercih etti. Bunun nedeniyse İngiliz kolonilerine oranla Fransız kolonilerinin daha geniş ama daha sert ve yerleşmesi zor coğrafi yapısı, aynı zamanda nüfusun da Amerika'daki kolonilere oranla çok daha seyrek olmasıydı. Bununla beraber bu seyrek nüfus genellikle kürk ticaretiyle hayatta kalıyordu. Kürk ticaretiyse coğrafyayı iyi bilen yerli halk tarafından hayatta tutuluyordu. Bu nedenlerle Fransızlar yerlilerle pek çok anlaşma imzalayıp ilişkilerini her geçen gün daha da sıkılaştırmayı tercih ettiler. İngiltere'nin eski düşmanının izlediği bu başarılı politikalar İngiliz Krallığı'nı oldukça rahatsız eder hale gelmişti. Fransa Kuzey Amerika'daki etkisini oldukça arttırmış ve kıtadaki topraklarının New Orleans'a kadar genişlemesini sağlamıştı. Fransa'nın izlediği politikaları yakından takip eden İngiliz Parlamentosu, tehlikeyle yüz yüze olan, dağların hemen doğu tarafındaki kolonileriyle pek fazla ilgili değildi.

Robert J. Allison on üç koloni hakkında dikkate değer bir özellik olarak kolonilerin kendi aralarında pek de benzerlik taşımamalarını söyler. Nüfuslarının özellikleri, ekonomik sistemler, sosyal kurumlar ve yapılanmalar bu on üç kolonide birbirlerinden farklılık gösteriyordu. Bu on üç koloni arasındaki iletişimse yetersizdi. Paylaştıkları yegâne şeylerden biriyse İngiliz Krallığı'na, Londra'ya olan bağlılıklarıydı (Allison 2011: 3).

Krallığın kendi kolonilerine olan ilgisizliğine rağmen, Fransa tehdidi İngiltere'yi önlem almaya itti. İmparatorluk, en güçlü Amerikan yerlilerinden İrokualar ve on üç koloni arasında bir buluşma organize etti. Bu buluşma New York kolonisinin başkenti Albany'de

1754 yazında gerçekleştirildi. Krallığın emeli bu iki birbirinden bağımsız gücü Fransız tehdidine karşı birleştirmek ve böylelikle aslen İmparatorluğa bağlı olan koloni topraklarının bütünlüğünü korumaktı. Tarihe Albany Konferansı olarak geçen bu buluşma, koloniler arasındaki husumetten dolayı çok başarılı geçmese de bütün kolonilerdeki temsilcilerin bir araya gelmesi açısından bugünkü Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi'nin temelini atan gelişmelerden biri olarak gösterilebilir. Konferanstan çıkan sayılı önemli kararlardan biri de üyeleri kolonilerin seçilmiş delegelerinden oluşan bir büyük meclis kurulmasıydı. Bu meclis her yıl seçilmiş bir koloninin başkentinde toplanacaktı.

En sonunda, yedi yıl savaşları içinde anılan Fransız ve Kızılderili savaşı patlak verdi. Bu savaş dönemin Avrupalı iki süper gücünün, İngiltere ve Fransa'nın kolonilerinin Kuzey Amerika'da çarpışmasıydı. Dört yıl süren savaşın sonunda Britanya Kuzey Amerika'da Missisipi Nehri'nin doğusunu ele geçirmişti. Savaştan sonra İngiliz Parlamentosu savaşın maddi yükünü hafifletmek ve koloniler arasındaki ticareti daha iyi kontrol edebilmek için bazı adımlar attı. 1764'de parlamentodan geçen Şeker Yasası kolonide yaşayanlar arasında hoşnutsuzluğa ve İngiliz Kraliyeti hakkında olumsuz duyguların doğmasına neden oldu. Yasayla beraber, on üç koloninin ithal ettiği şeker ve şeker pekmezi de vergiye tabi tutulmaya başlandı.

İmparatorluk sadece şekere vergi bindirmekle kalmadı, 1765 yılında çıkarılan Damga Yasasıyla kolonilerdeki neredeyse bütün belgelerin; oyun kâğıtları, gazeteler, dergiler, broşürler, el ilanları, üniversite diplomaları, vasiyetler, evlilik ruhsatları ve her türlü çek ve senedin Londra'da basılmış ve damgalanmış kâğıt üzerine yazılması şart koşuldu. İmparatorluk, dünyanın dört bir yanına dağılmış sömürgelerini kontrol altında tutmak ve tek parça halinde kalmak istiyordu ve bunun için de paraya ihtiyacı vardı. Fakat kolonileri bir arada tutmak için onaylanan yasalar, koloniler üzerine maddi bir yük olarak bindi ve karşılığında İmparatorluk karşıtı duyguların ortaya çıkmasına neden oldu.

Damga yasasına karşı oldukça büyük bir hoşnutsuzluk duyan bazı vatandaşlar Özgürlüğün Oğulları ismini aldılar. Özgürlüğün Oğulları koloniler arasında hızla büyüyen bir harekete dönüştü. Grup üyeleri, Amerikan kolonilerinin üzerine maddi yük bindirildiğini ama iş kendi seslerini duyurmak, kendi sorunlarının da parlamentoda görüşülmesi olduğunda İmparatorluğun onları umursamadığını savunuyorlardı. Kendi hayatlarını doğrudan etkileyecek kararlar alan parlamentoda herhangi bir söz hakları yoktu ve temsil edilmiyorlardı. "Temsil edilmeden vergi vermek yok" sloganını kendileri için seçtiler. Bu slogan kolonilerde oldukça ilgi gördü. Özgürlüğün Oğulları fikirlerini yaymak ve basını İngiliz tekelinden kurtarmak için yayınevleri kurulmasına öncülük ettiler. En tanınmış üyelerinden biri de Amerika Birleşik Devleti'nin kurucu babalarından olan Samuel Adams'tı.

Damga Yasası'na karşı duyulan hoşnutsuzluk giderek büyümekteydi. John Robinson adındaki bir gümrük memuru durumu şöyle açıklıyordu: "Damga memurları önemsiz bir kalabalığın değil, bütün ülkenin öfkelerini üzerlerinde hissettiler" (Allison 2011: 8).

Kolonilerin birbiriyle pek ortak noktalarının olmaması ve de toprak anlaşmazlıkları yüzünden sıkça kendi aralarında savaşın eşiğine gelmelerine rağmen, özellikle damga yasası ve kraliyetin Amerikan sömürgelerinde yaşayanların sesine kulak vermemesiyle bu on üç koloni arasında bir duygudaşlık gelişmeye başladı. Hemen hepsi Atlantik'in diğer tarafındaki kraliyetin üstlerine bindirdiği maddi yükten ve onun ilgisizliğinden mustaripti. Britanya kendisine karşı giderek büyüyen negatif duyguları sonlandırmak için en sonunda yasayı geri çekti. İngiliz Parlamentosu'nun bu adımı koloniler arasında bir zafer olarak karşılandıysa da halkın genel hisleri hâlâ Britanya Krallığı'na bağlı, sadık kullar olarak yaşamaktı.

Atlantik'in iki tarafı arasında işler bir-iki yıllığına daha sakin geçti, ta ki İngiliz Parlamentosu Townshed yasaları diye adlandırılan bir grup yasayı yürürlüğe sokuncaya kadar. Bu yasalar on üç koloniye ihraç edilen boya, metal ve cam benzeri materyalleri vergiye tabi tutmaktaydı. Bunun üzerine Townshed yasaları çerçevesinde ithal edilen çaya da vergi konuldu. Kraliyetin izlediği bu tutum Amerika'daki halklara bir kez daha bir İngilizle, Amerikan kolonilerinde doğan vatandaşlar arasındaki derin uçurumu hatırlattı.

Kolonilere atanmış İngiliz yetkililerse artan gerginliği önlemek yerine durumu daha da kötüleştirdiler. Dönemin Boston valisi Francis Bernard, protestoların kanlı bir hale geleceğinden endişeleniyordu ve bu yüzden gerilimi azaltmak umuduyla İngiliz ordusundan birlik talebinde bulundu. Bu tarz durumlarda görüldüğü gibi, zaten kızgın olan halk, Atlantik'in öteki tarafından gelmiş bu kırmızı ceketli ve silahlı grubu hoş karşılamadı. Benjamin Franklin, A.B.D.'nin bir diğer kurucu babası, yaklaşan tehlikeyi önceden gördü fakat bu yaşanması istenmeyen olayların gerçekleşmesini önleyemedi.

5 Mart 1770'te, Boston sokaklarında yerli halk ve askerler arasında çıkan çatışma beş sivilin ölümüyle sonuçlandı. Dönemin vatanseverlerinden John Adams ve Paul Revere diğer kolonilerin 5 Mart günü Boston sokaklarında yaşanan katliamdan haberdar olması için vakit kaybetmediler. Anlattıkları tarafsız değildi tabi ki. Tarihe daha sonra Boston Katliamı olarak geçen bu olay, Paul Revere tarafından oyma resim haline getirildi.

Amerikan halkı özellikle çaya gelen vergiden memnun değildi. İngiltere'nin değişmeyen tutumu ve Boston katliamı gibi olaylar halkı giderek öfkelendirmişti. Britanya İmparatorluğu'na olan sadık duruş, giderek zarar görmeye başlamıştı.

16 Aralık 1773 gecesi, Boston limanına demirlemiş gemilerde kasalarca ithal çay bulunmaktaydı. Halk kasaların gemiden çıkarılmasına izin vermemişti. Kasalardaki çay günümüz parasıyla 1.7 milyon dolar etmekteydi. Krallığın tutumundan bezmiş bazı Bostonlular Amerikan yerlileri gibi giyinip, gizlice gemilere çıktılar ve yüzlerce kasa çayı Boston limanına boşalttılar. Bu olay daha sonra tarihe Boston Çay Partisi olarak geçecekti. Amerika'ya çay taşıyan tacirler, halkın öfkesinin kurbanı olacaklarından korkmaya başladılar. Samuel Adams'ın ikinci kuşaktan kuzeni ve bir başka kurucu baba John Adams yaşananlarla ilgili günlüğüne "Bu çok muhteşem bir eylem" diye yazdı. Boston Çay Partisi koloniler halkı arasında bir birlik ve beraberlik duygusu yaratması ve de en sonunda ezilenin ezeni alt etmesini simgelediği için Amerikan Bağımsızlık Hareketi'nde kayda değer bir yere sahiptir.

can.aydin@uni-jena.de

Kaynakça:
Allison, R. J. The American Revolution: a Concise History. Oxford University Press, 2011. Print.

Celil Denktaş

Dünden Bugüne Demokrasi (1)

Eşitlik talebinin yerleşik yaşam düzenine geçişle yakından ilişkili olduğunu öne sürmek pek de yanıltıcı olmamalı. Bir talebin ortaya çıkması için elbette o talep konusunun şiddetli bir gereksinim olarak dayatması gerek. İnsan topluluklarından topluma doğru geçişte de daha önce doğanın içerisinde yalnızca kendi deneyiminin ve iradesinin yönlendirmesine tabi olan bireyin, başkalarıyla birliktelikten güç alma kültürüne geçerken kendi özgürlüğünden taviz verme çelişkisiyle boğuşmak zorunda kalması kaçınılmaz. İnsan özgürlüğünün sınırı birlikte yaşamak durumunda olduğu diğer bireyin, bireylerin özgürlük sınırları oluyor.

Avcı toplayıcı toplulukların içerisinde yeteneklerini, becerilerini, gönüllü emek payını vb. genele sunarak bir yer tutan bireyin pek de eşitlik sıkıntısı çektiği söylenemez. Çünkü rolü, onun diğerleriyle eşit olmasında yeterli bir faktördür. Geneli ilgilendiren her türlü kararda söz söyleme hakkı vardır ve bunun elinden alınması ya da sınırlandırılması kimsenin aklına dahi gelmez. Hamile kadınlar, belirli bir yaşa -ki farklı toplulukların farklı yaş anlayışları vardır- kadar çocuklar, özürlüler, yaralılar, hastalar ve hâlâ, fiziksel olmasa da, bilgeliğiyle veya isabetli kehanetleriyle katkı sunmaya devam edebilen yaşlılar aynı kapsamda topluluk ortaklığını sürdürebilir. Kimi topluluklarda her ne kadar yaşlılığın bir tür son olarak kabul edilip yaşlıların yalnız başlarına doğaya terkedilmeleri ya da kendiliklerinden topluluğu terk etmeleri beklense de bunun bir cezalandırma ya da dışlanma olarak değil, topluluk içerisindeki eşitliğin sürdürülebilir olma kaygısından kaynaklandığını görmek gerekir. Yaşlanan birey buna öncesinden hazırlıklıdır ve zamanı geldiğinde, artık topluluk yaşamına herhangi anlamlı bir katkı sunamaz durumda olduğuna kendisi karar verecektir.

Tarım devrimi, ikinci büyük toplumsal iş bölümü, yerleşik yaşama geçiş ve kentlerin ortaya çıkışı oluşumu binlerce yıla dayanan farklı bir eşitlik durumunu ortaya çıkarmıştır. Bu yeni yaşam biçiminde yeteneklerin rolü, yoğun tarımsal üretimde önemi yükselen fiziksel emeğin karşısında gerilemeye başlar. Ataerkillik öne çıkar, cinsiyet eşitliği bozulur. Yerleşik düzenin oldukça farklı bir yönetim düzenini dayatması, profesyonel yönetici katmanlarına, ki bunların tarihte farklı dönemlerde farklı adları oldu, duyulan gereksinim topluluk mülkiyetinin özel mülkiyet karşısında gerilemeye başlaması ve mülkiyeti yönetme kaygısının toplumu yönetme kaygısının önüne geçmesi, en sonunda da mülkiyete dayalı toplum içi katmanların sınıf saflaşmasına evrilmesi; binlerce yıl içerisinde oluştuğu yukarıda söylenmişti.

Doğu'da, Mezopotamya ve Mısır'da, Hindistan'da, Çin'de bu sürecin çok daha eskiye dayandığı ve çok daha yavaş ilerlediği de not edilmeli. Topluluktan topluma geçişin ve toplum içerisindeki eşitlik talebinin seslendirilmesinin de bununla birlikte yavaş ilerlediğini kabul edebiliriz. Anadolu'ysa, hem çok farklı yönlerden gelen avcı toplayıcıların geçiş yolu üzerinde olduğundan hem de, Ege ve Mezopotamya'yla olan yakın ilişkisi nedeniyle yerleşik tarım toplumlarının yaşam düzeni ve bu toplumların erken teknolojik devrimlerinin bir tür coğrafi zemini olması nedeniyle, Doğu'nun ve Batı'nın değişimini hemen hemen aynı anda, benzer koşullarda yaşadı.

Yoğun köle emeğinin toplumsal artı değerin üretilmesinde önemli bir rol almaya başladığı İ.Ö. dördüncü binlerin sonu, üçüncü ve ikinci binlerde Doğu Akdeniz'de, Orta Doğu'da ve Anadolu'da sistemli bir toprak yönetimi gereğinin dayattığını, Hindistan ve Çin'in önüne geçilerek sistemli bürokrasinin işlediği devlet düzenlerinin ve büyük, yayılmacı imparatorlukların (Mısır, Sümer, Babil, Akkad, Hitit) kurulduğunu görüyoruz. Artık eşitlik talebi topluluk içi bir talep olmaktan çıkıp, toplumsal sınıflar, daha doğrusu mülkiyeti yöneten ana ve ara toplum katmanlarının talebi olma doğrultusunda evrilmektedir. Keza, İ.Ö. bin yıl içerisinde uygarlık tarihinde ağırlığını duyurmaya ve giderek tarih yazma işini üstlenmeye soyunan Ege'de, *polis*lerin çevrelerini ve gerek Akdeniz'de, gerekse Karadeniz'de önce ticari olarak sonra da askeri olarak ulaşabildikleri kıyı yerleşimlerini kolonileştirmeye yönelmeleri kendi kent devletleri içerisinde ve kolonilerinde toplum içerisinde ağırlığını koymaya başlayan yeni bir katmanın, tüccar sınıfının eşitlik talebinde doğrudan siyasi içerikli bir dönüşümün öncülüğünü yaptığını tarih kaydediyor. Bu talep İ.Ö. sekiz yüzlerden beş yüzlere öylesine ağırlık kazandı ki, kent yönetimleri soyluların yoğun halk muhalefetiyle köşeye sıkışması sonucu, *tiran* adı verilen ve soylularla herhangi bir kan bağı olmayan, basit fakat okumuş demokratik önderlere teslim edildi. Ta ki, büyük Pers istilasından kesin kurtuluşu sağlayan İskender İmparatorluğu'nun yeniden soylular iktidarını toplumun tepesine oturtana kadar. Bundan böyle de eşitlik, artık soyluların arasındaki bir mülkiyet yönetimi rekabetine dönüşecektir. Zaten sonrası da, farklı bir sosyo ekonomik düzenin, feodalizmin kurumlaştığı Roma tarihidir. Ki eşitlik, demokrasiyi de yedeğine alarak sınıf içi hak arama talebinin temel ilkesi olarak burada da ideolojik varlığına devam eder.

Ege'nin Anadolu ve Yunan Yarımadası yakasında, adalarında eşitliğin seyri üç yüz yıl kadar bir *demos*, halk meselesi olmayı sürdürmüştür. Halk tanımı, hem kent yaşayanlarını hem de kırsal kesimde kendi küçük topraklarını işleyerek yaşayan köylülüğün ilk biçimlerini kapsamaktadır. Koloni ticaretinin zenginleştirmeye başladığı tüccarların büyük/soylu toprak sahiplerine karşı olan siyasi eşitlik taleplerinde de kent zanaatkârları -ki toplum içi rollerinin önemini eski avcı toplayıcı topluluk içi önemlerinden devralmışlardır- ve köylüleri yanlarına almaları eşyanın tabiatı gereğidir. Nitekim demokratik ilkeler denilebilecek ilk sistemli düşünce yönelimlerinin maddi temelini de işte bu geniş ittifak sağlamıştır denilebilir. Felsefe ve sanatın, astronominin, matematiğin, tıbbın, pozitif bilimin temellendiği, yaygın olarak toplumda, tüm katmanlarda tartışıldığı ve kayıtlara geçmeye başladığı dönem bu dönemdir: Tiranlar, diğer bir deyişle, *demos*un *kratos*la bütünleştiği, diktatörler çağı! Asillere ait kimi toprakların yoksul köylülere dağıtıldığı, kentlerde yığılan işsizlere iş alanları açıldığı çağ. Modern anlamda işçi sınıfının ilk nüveleri -sistematik ücretli emek- bu çağda görülmeye başlar. Tabii soyluların bu yeni toplumsal artı değer ortaklığından hiç hoşlanmamaları ve daha önce dışladıkları fakat ticaretten ve sanattan gelen zenginlikleriyle artık toplum içerisinde siyasi ağırlığını koymuş olan yeni oligarşiyle tehlikeye düşen mülkiyet geleceklerini yeniden güvence altına alabilmek uğruna ittifaka mecbur kalmaları da bir diğer sınıf gerçeğidir. Makedonya İmparatorluğu'nun Helen uygarlığının zirvesi olarak anımsanması boşuna değil. Egemen sınıf yerli yerine oturmuştur; demokrasi, halkın siyasi yönetime ağırlığını koyma hakkı, iki bin yıl sürecek uykusuna başlamıştır.

Homeros destanları kahramanlık çağına -İ.Ö. iki binlere- göndermelerle doludur. Ama gerek *İlyada*sında, gerekse *Odysseia*sında Homeros'un kendi gününe yönelik bir eğitme çabası göze çarpar. Özellikle *Odysseia*'da belirli bir toplumsal düzenin ana hatlarını çizdiği görülür. Homeros'un çağdaşı Hesiodos'taysa toplumsal saflaşmayı daha açık izleriz. Aile mirasının paylaşımında kendi öz kardeşinden tam anlamıyla "kazık yemiş" olan Hesiodos, hızla kemale ermiş, lafı hiç dolandırmadan sınıfsal çıkar çatışmasını dillendirmiştir. Tabii kardeş kazığından dolayı mülksüzleşme sorunu yaşamamış olsaydı eşitliği, adaleti bu denli kafasına takar mıydı bilinmez. Ama tarihten bilebildiğimiz, toplum sorunlarının insan kafasını meşgul etmeye başlamasında bu sorunların tek tek bireylerin yaşamını derinden etkilemesi, değiştirmeye zorlaması belirleyici bir rol oynuyor. Ve bu sorunların sözcüklerle formüle edilerek belgelere dönüştürülmesiyse elbette ki dönemin eğitim almış bireylerine, aydınlarına düşüyor. Elbette metafiziğin yeni siyasal oluşumlardan güç alarak pozitif bilimi felsefeden arındırması ve -mülkiyetle birlikte- aydınlığın *demos*tan çalınmasına kadar.

Platon, Sokrat'ın ağzından yönetimin ancak bir elitin elinde -ki bu elit elbette ki doğuştan yoksul ve cahil olanlara hükmetme hakkına sahiptir- güvencede olacağını vazederken öğrencisi Aristo, konuyu biraz daha genelleştirir, köleliğin olağanlığını ve Helen olmayan tüm diğerlerinin, yani barbarların bu kaderin kaçınılmaz kurbanları olduğunu ateşli bir biçimde savunur. Aristo, Büyük İskender'in öğretmenidir. Doğu'nun fethi ve uygarlaştırılması için tanrılar tarafından görevlendirildiğine inandıran da odur genç kralı. Elbette Platon ve Aristo'nun tarihte bırakmış olduğu iz insanlık sorunlarının derin analizlerine kapıyı açan, bireyin özgürlüğünü tartışan, toplum düzeni üzerinde felsefeler üreten sınırsız kurguları da içerir. Bu yönüyle Batı uygarlığını, ya da asıl hak ettikleri nitelikleriyle, sermaye birikimi ve bekasının ideolojik güvence zeminlerini ilk kurgulayanlardır. Elbette insanlığın dar bir bölümü için. Oysa ki onlar felsefenin kurucuları sayılan Miletos'daki Thales Okulu öğrencilerinin, Pisagorların, *"Değişimden başka hiçbir şey kalıcı değildir,"* diyen Heraklitlerin ardıllarıydılar. Ancak mülkiyet yönetiminin egemenliğini ilan etmesiyle kaygıların ekseni değişmişti ve toplum içi eşitlik açık bir şekilde üretim araçlarının mülkiyetini ele geçirerek konuşlanan sınıfla bu araçlar üzerinde ücretsiz ölümüne -köle olarak- ya da, boğaz tokluğuna -serf olarak- veya, ücretli -işçi olarak- çalışarak yaşama tutunan sınıf arasındaki bir mesele olmaktan çıkıp bu sınıfların kendi içlerinde ayrı, yüklendikleri anlam birbirinden oldukça uzak birer demokrasi meselesi olma yoluna girdi.

Artık Homeros'un, Hesiodos'un tanrıları insanlığın tamamına değil, sınıfların kendi iç durumlarına, sorunlarına, gereksinimlerine cevap vermeye başladılar. Sonra da giderek, kendi kendilerini tasviye ederek, tekleşerek, tek bir bütün içerisinde mülkiyeti egemen sınıf adına diğerleri üzerinde zor kullanarak yöneten devlete destek vermeye yöneldiler. Kimi sınıf için egemenlik gücünün ifadesi, kimi sınıf içinse eşit uyutan afyon oldular.

Demokrasi kavramıyla ifade edilmek istenen, yaşam düzeninin eşitliğin yanısıra özgürlükleri de içermesi talebi, üretici güçlerin evrilmesiyle yakından ilişkilidir. Kabile düzeninden devlet düzenine geçen toplum -gerçi kimi toplumlar için bugün bile bu geçiş henüz söz konusu olmayabilir; ancak bunları, analizimizin rotasından sapmaması için burada istisna saymak durumundayız- tarafından sonsuza kadar etkisiz kalmaya zorlanan birey, yeniden doğa içerisindeki o ilk durumuna dönüş özleminden güç alarak direniyor. Zorun mülkiyete dayalı sistemli bir sınıf baskısından kaynaklandığı gerçeğine uyanmasıyla da direnişini üretim araçlarının sahip değiştirmesi hedefine dönüştürüyor. Bu, siyasal düzenin değiştirilmesi gereğinin ilk sinyalleridir.

Bunun evrilmesi için de insanlık iki bin yıl daha beklemek durumunda kalmıştır.

■

Ernst Ulrich von Weizsäcker

BM'in Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi Sürdürülebilir Değil

2015 sonbaharında Birleşmiş Milletler oybirliğiyle 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ni kabul etti. 169 belirtimden oluşan 17 sürdürülebilir kalkınma hedefi onun çekirdeğini oluşturuyor. Ancak belirtimler geniş ölçüde sıradan halkın bilgisi dışında kalıyor.

Asıl sorun gelişmekte olan ülkelerin pazarlıklarda ekonomik kalkınma hedeflerinin belirgin bir öncelik kazanması için diretmiş olmalarıdır. Hedefler apaçık Sustainable Development Goals olarak adlandırılmıştır. Yoksulluğu ve açlığı aşmaktan başlayarak ilk 11 hedef salt ekonomik boyutta tanımlanmıştır (Tablo 1).

Gelişmekte olan ülkelerin retoriğinde tarihsel bir olay kayda değer. BM'in 1972'de gerçekleşen ilk iklim zirvesinde gelişmekte olan ülkelerin sözcüsü zamanın Hindistan Başbakanı İndira Ghandi'ydi ve o, *Poverty is the biggest polluter* (Yoksulluk en büyük çevre kirleticidir, redaksiyonun notu) sloganıyla büyük bir üne kavuşmuştu. Bu slogan zengin ülkelerin pahalı çevre koruma uygulamalarını karşılayabilecek, yoksulların ise üstlenemeyecek olması gerçeğine dayanıyordu. Bu, yerel çevre kirliliği için geçerliydi. Günümüzde ise iklim, okyanuslar ve biyolojik farklılık açısından geçerli olan daha çok *Affluence is the biggest polluter'dir (Bolluk en büyük çevre kirleticidir*, redaksiyonun notu). "Önce zenginleşmek ve daha sonra doğal çevreyle ilgilenmek" mantığı günümüzde tümüyle dezavantajlıdır.

Tablo 1: Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi 2030'un çekirdeğini oluşturan 17 sürdürülebilir kalkınma hedefi

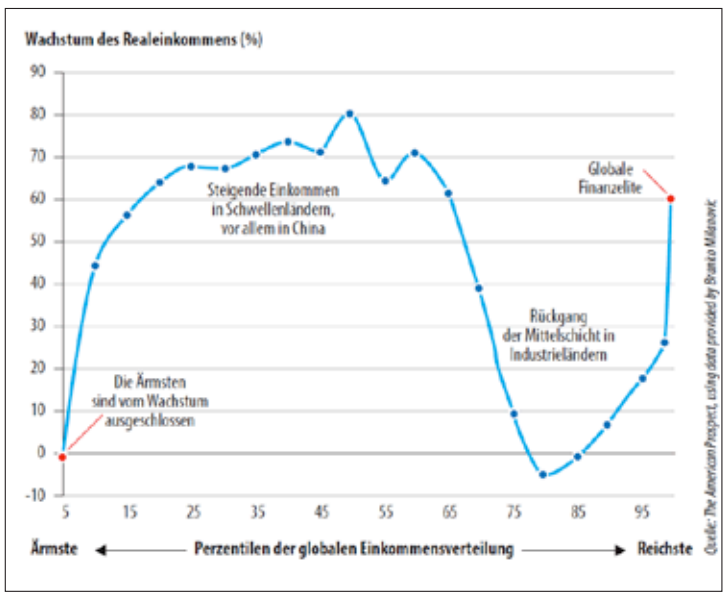

Tablo 2: "Fil Eğrisi". 1998-2008 tarihleri arasındaki refah artışı özünde sanayileşmenin eşiğindeki ve gelişmekte olan ülkelerde (ve de küresel finans elitlerinde) gerçekleşmiştir.

Sonuçta ekolojik hedefler için en büyük tehlikeye Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nde hiç mi hiç değinilmiyor: Büyük bir hızla artan dünya nüfusu. Aslında buna karşı sürekli sunulan gerekçe, en büyük artışın gerçekleştiği yoksul ülkelerde kişi başına düşen ekolojik ayak izinin, zengin ülkelerden çok daha küçük olduğudur. Ancak yoksul çoğunluğun siyasi gücünün ekonomik büyümenin onların oldukça yararına olmasını sağlama eğilimi gösterdiğini herkes biliyor; ve onları bu yüzden kim kıskanabilir ki? Ampirik olarak gelişmekte olan ülkeler son on yıllarda arayı önemli ölçüde kapattı, "Fil Eğrisi"[2] bunu gözler önüne seriyor (Tablo 2). Gösterilen zaman kesiti aslında 2008'de bitiyor, ama son on bir yılda gelişme devam etti.

Günümüzde kömür kullanımının dinamiği gelişmekte olan ülkelere kaymış durumda. Şu anda 1380 yeni termik santral kurulma ya da planlama aşamasında bulunuyor ve bunların %90'ı gelişmekte olan ülkelerde yer alıyor.[3] Bu nedenle moral açıdan söz konusu ülkelere kırılmamak gerekir, ancak bu, eski sanayi ülkelerinin doğru davranmasına odaklanan bir iklim politikasının başarısızlığa mahkum olduğuna işaret eden apaçık bir sinyaldir.

Öyleyse küresel sürdürülebilirliğin gerçekçi siyaseti, ilk etapta gelişmekte olan ülkelerin iklimi, okyanusları ve biyolojik farklılığı korumaya yetecek bir ekonomik avantaj elde etmelerini sağlamak zorundadır. Biyolojik farklılık için Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nde (İngilizce kısaltması CBD) "Access und Benefit Sharing" (ABS) ilkesi yer alıyor ve bu ilke, genetik kaynaklardan çıkar sağlayanları (özellikle Kuzey'den gelen ilaç ve tohum şirketlerini), ekonomik avantajlarını genetik kaynakların sahibi ülkelerle adil bir şekilde paylaşmakla yükümlendiriyor. Bu ilke Nagoya'da, Nagoya Protokolü ile somutlaştırıldı ve söz konusu protokol uluslararası hukuk temelinde 12.10.2014'te yürürlüğe girdi.[4] Ne yazık ki sanayi ülkeleri, herkesten önce de ABD, Nagoya Protokolü'nün düzenlemelerine uymaya hiç de yanaşmıyor.

İklimle ilgili bir benzer düzenleme Kopenhag'da gerçekleştirilen 15. Sözleşme Devletleri Konferansı'nda Almanya tarafından tartışmaya açıldı, ama ABD, Rusya, Suudi Arabistan ve daha başka devletler tarafından sert bir şekilde reddedildi. Buna "Bütçe İlkesi" deniliyor ve tüm ülkelerin mevcut nüfus temelinde kişi başına atmosferi aynı oranda kullanma hakkı verilmesini ve tarihsel tüketimin de hesaba katılması gerektiğini ifade ediyor. Bu durumda eski sanayi ülkeleri "bütçelerini" zaten geniş ölçüde kullanmış oluyor ve gelişmekte olan ülkelerle, onların kullanım lisanslarını satın almak üzere sözleşme imzalamaları gerekiyor.

Bu yolla Almanya'da yenilenebilir enerjinin ucuzlaması noktasında başlamış olan yeni dalga ve de enerji verimliliğinin sahip olduğu devasa potansiyellerle birlikte, gelişmekte olan ülkelerin ekonomi bakanlarının, artık hiçbir termik santral kurulmamasını ve bunun yerine verimliliğe ve yenilenebilir enerjiye geçişi hızlandırmayı savunacakları bir durum ortaya çıkardı. Ve iklim konferansları bir anda yeniden anlam kazanmaya başlardı.

Okyanusların korunmasında doğa koruma bölgelerinin aşırı balık avına karşı güçlendirilmesi ve kontrol edilmesi ve plastik çöplerin ve zehirli maddelerin denizlere akıtılmasına karşı sert düzenlemelerin kabul edilmesi zorunludur. Bu düzenlemeler özellikle söz konusu plastik maddeleri üreten ülkeleri mali yönden etkilemelidir. Plastik maddeler için doğanın yararına ve doğa da kendiliğinden kaybolacak kimyasal yenilikler elbette fiyat baskısını olağanüstü arttırırdı.

Son olarak belirtilen öneriler salt birer taslaktır. *Wir sind dran* kitabında özellikle iklim sorusu ve de finans piyasalarının kontrol edilme zorunluluğu ayrıntılı olarak tartışıldı. Ve sürdürülebilirliğin hizmetinde yeni bir aydınlanmanın yolunu betimlemek için kitabın ikinci bölümünün tamamı ayrıldı.

Eğer bu 11 hedef 2030'a kadar sayıları 8 milyara varacak insanlar için gerçekleşmiş olursa, o zaman hedef 13 (iklim), 14 (okyanuslar) ve 15 (ve karalardaki biyolojik çeşitlilik) için durum ümitsizdir. Ancak, (örneğin) iklime, okyanuslara ve biyolojik çeşitliliğe zarar vermeden işsizliğin (hedef 8) aşılmasını sağlayan, radikal biçimde farklı bir ekonomi icat edilirse çözüm bulunabilir – tümüyle boş bir düş bu.

Ama tabii ki Birleşmiş Milletler'de ekonomik ve ekolojik hedefler arasındaki temel antagonizmayı dile getirmek bir tabudur.

Bu ikilemi dile getirmek ve böylece ekolojik hedefleri kurtarmak için şöyle bir siyasal yol var: İklim kötüleşmesinin en yoksulları varlıklılardan çok daha şiddetli etkileyeceği ve denizlerde devam eden biyolojik çeşitlilik azalmasının pratikte açlığın da üstesinden gelinmesini engelleyeceği gösterilebilir ve gösterilmek zorunda. Bu yol siyasette ve medyadaki düşünceli insanlarda 13, 14 ve 15 numaralı hedeflerin güvence altına alınmasını ciddiye almalarına ve onlari klasik büyümeye kurban etmemelerine neden olabilir.

Gerçekte ise Club of Rome'un *Wir sind dran*[1] adlı büyük raporu, günümüzdeki düşünme tarzının ekonomist bir tarz olduğunu ve insan ve doğal çevre ve de kısa ve uzun vade arasında bir denge oluşturmak için etkili bir aydınlanmanın gerektiğini gösterdi.

[1] *Ernst von Weizsäcker, Anders Wijkman u.a. 2018. Wir sind dran. Was wir ändern müssen, wenn wir bleiben wollen. Gütersloher Verlagshaus. (Englische Originalfassung: Come On!, Springer, Heidelberg, New York.)*

[2] *Branko Milanovic, World Bank. 2016. https://milescorak.com/2016/05/18/the-winners-and-losers-of-globalization-branko-milanovics-new-book-on-inequality-answers-two-important-questions/*

[3] *Energiezukunft, 13.12.2017 und 5.10.2018*

[4] *The Nagoya Protocol on Access and Benefit-sharing, abrufbar auf der Homepage der Convention on Biological Diversity (CBD)*

[5] *Wissenschaftlicher Beirat Globale Umweltveränderungen (WBGU). 2009. Solving the climate dilemma: The budget approach. Berlin*

Ord. Prof. Dr. Michele Borrelli | Calabria Üniversitesi - İtalya

Çeviri: PoliTeknik

İtalya ve batan demokrasi - Kaptan Carola Rackete vakası

Egemenlikçi-popülist düşünce, hangi strateji ile demokrasinin sonunu hazırlar? Savaşılacak düşmanlar yaratmaya ve olağan konuşma üslubunu nefret ve aşağılama dolu bir tarza dönüştürmeye dayalı bir strateji ile. Bu zaman isteyen bir süreçtir; bu durumu iyi bilen Yahudi düşmanı Goebbels, şu cümleyi kullanmıştır: "bugün kötüle, yarın kötüle, en sonunda bir şeyler kalır". Savaşılacak düşmanlar kimler? İtalyan egemenlikçilerin düşmanları Avrupa ve göçmenler. Eğer savaşılacak düşmanlar bunlar ise, arzu edilen etkinin elde edilmesi için sürekli olarak Avrupa ve göçmenler hakkında kötü konuşmak, güvenliğin ihtiyacından, istilalardan ve ırza geçmelerden bahsetmek gerek. Nitekim egemenlikçilere göre İtalya (Belpaese = Güzel Ülke), Avrupa'nın kısıtlamaları olmadan daha iyi, hatta mükemmel olabilir: belki de refah ve mutluluk seviyesi açısından dünya lideri haline gelebilir. Ama sonra, İtalya'yı ve İtalyanları sahip olmadıkları paraları harcamaktan men eden, (Avrupa'nın en yükseği olan) kamu borçlanmasının keyfe keder bir şekilde daha da artmasına, parası olmadığını iddia edene para hediye edilmesine izin vermeyen, özellikle de zenginlerin vergi yükünün (Salvini'nin Flat Tax projesi) azaltılmasını, böylelikle bu kişilerin daha fazla yatırım (varsayım) yapmak sureti ile daha fazla istihdam sağlamalarını (eğer bu etkin ve verimli bir ekonomik mantık ise) yasaklayan "bürokratların ve bankerlerin Avrupası" çıka geldi. Durum böyle olsa, en borçlu ülkelerden bir tanesi olan İtalya gibi ülkeler, borçlu oldukları için en zengin ve büyüme oranı en yüksek olan ülkeler olması gerekirdi, ancak kazın ayağı öyle değil. Bunun nedeni, daha fazla borç = daha fazla büyüme, daha fazla refah, daha fazla zenginlik eşitliğinin yanlış olmasıdır. Ancak sahtecilik, İtalya'nın egemen ülke olma haysiyetini, kendi evinde neyi yapıp yapamayacağı konusunda karar verme hakkını elinde alan AB'ye girişin, Fransız ve Alman çıkarlarının siyasi ağlarına kapılmasının sonucunda İtalya'nın başına gelen felaketten bahsedilmesine imkân vermeye devam etmesi nedeni ile egemenlikçi-popülist ideoloji için önemlidir. İtalyanların çıkarlarını savunduğunu iddia eden İçişleri Bakanı Salvini'nin ifadesi ile (Merkel ve Macron'u kastederek) "bu Avrupalı lidercikler bize bir sömürge gibi davranabileceklerini düşünüyor".

Egemenliği tehlikede olan ve Avrupa'nın bürokratlarının-bankerlerinin idare ettiği İtalya, şimdi de insan tacirlerinin/teknecilerin/STK (sivil toplum kuruluşlarının) kaptanların idaresinde bulunan ve Afrika'dan gelen "deniz taksilerini" kullanan göçmenlerin istilasına bağlı "ciddi tehlike" ile yüz yüzeler. (Mussolini'nin faşist ve ırkçı propagandasında, beyaz kıza tecavüz eden Afrikalı insanlara dayalı senaryo kullanılmaktaydı). Salvini ve Meloni'ye göre bunlar insani amaçlı tekneler olmayıp (ki durum tersine işaret ediyor), suçluların arkadaşı olan, İtalya kara sularının ve limanlarının kurallarını ihlal etmeye hazır, İçişleri Bakanı Salvini'nin emirlerine itaat etmeyerek giriş yapmaya meyilli gemilerdir. Bir yandan Afrika kaynaklı istilanın, öte yandan öz benliğini engelleyerek kendi ulusal politikalarını uygulamasına izin vermeyen Avrupa'nın kuşatması altında bulunan İtalya senaryosu bağlamında, artık vatanı kurtaracak birisine ihtiyaç duyulduğu aşikârdır. Birisinin duruma el koymasının, bir Liderin, Bir Führerin İtalya'yı bu çifte tehlikeden kurtarmasının zamanı gelmiştir: (özellikle de zenci kökenli) istiladan ve İtalya'yı katı kuralları ile inleten Avrupa'dan. Egemenlikçi-popülist (başbakan yardımcısı ve Lega partisi lideri) Salvini, bu rolü, bu görevi, bu misyonu üstlenmesi gerektiğini hissediyor: İtalya'yı kendisini tehdit eden çifte tehlikeden kurtarmak için vatansever olmak, milliyetçi olmak, egemenlikçi olmak. Vatanın yeni kurtarıcısı Salvini, "limanların kapatılması" gerekliliğinde ısrar ederek haykırıyor: "ilk önce İtalyanlar". Ve Melon de (Fratelli d'Italia) açıkça ekliyor: (Carola Rackete'nin) "STK'nu batırın". İtalya istila edilirken savaş gemilerimiz niye hareketsiz kalıyor konusunu öne sürerek Melon, Afrika'dan gelen gemilere bir "set" çekilmesi gerektiği fikrinde ısrar ediyor. Egemenlikçi düşünceye göre (İtalyan) savaş gemilerinin görevi boğulmakta olan göçmenleri kurtarmak değil, milli sınırları korumaktır; tek amaçları insan ticaretini yürütmek ve İtalya'nın istikrarını bozmak olan "görünürde insani" amaçlı gemilerin "akınlarına" karşı koymalıdır.

Salvini ve Melon egemenlikçi İtalya'nın yeni Mesihleri

Çifte tehlikeye dayanan hayal ürünü senaryolarının sonucu olarak, üslupta semantik dönüşüm meydana gelmektedir: sorumlu siyasi söylemden yerme ve nefret dolu söyleme. (Denizde tehlike söz konusu olduğunda insani bir mecburiyet olan) insan hayatlarını kurtarmak, egemenlikçi mantık çerçevesinde suça dönüşmektedir. Bu suçu da tutuklama (Salvini'nin Carola Rackete'nin tutuklanmasını istemesi) ve Salvini'nin "dur" ihtarına uymayan Sea-Watch'ın "batırılması" (Melon) ile cezalandırmak gerekir. "Suçlu", "zengin komünist", "zengin yasadışı şahıs" (İçişleri Bakanı Salvini'nin sözleri) Carola Rackete, siyah penis düşkünü olduğu için de birden fazla zencinin ırzına geçmesi gerektiği bir kişidir (bunlar, tutuklu olarak gemiden inen Carola'ya yönelik olarak bazı göstericilerin sözleridir). Carola bir "sürtük", bir "fahişedir". Bir Facebook grubunda "Bu piçi (Carola Rackete) ve PD mensuplarını vurun" diye yazıldı (Demokrat Partinin bir heyeti, göçmenler ile dayanışma adına Rackete'nin gemisine binmişti). Carola Rackete'nin Sea-Watch isimli geminin gece limana yanaşması ile ilgili olarak bir mali polis, şunları yazdı: "İtalya'nın ihtiyacı olan şey, düzen ve disiplini geri getirecek bir askeri darbedir". Ve başka bir mali polis cevap veriyor: "Bu Nazi bozuntusunu ve PD'li arkadaşlarını öldürmek için ateş etmeleri gerekirdi".

Son anketlere göre Salvini'nin Lega partisi %36'larda, Melon ise %7'lerdedir. Salvini'nin Lega Partisi ile Meloni'nin Fratelli d'Italia'sının toplamı, İtalyan seçmeninin ve Katoliklerin bir kısmının %40'ından fazlasının oyuna ulaşmaktadır. Papaz Bartolomeo Sorge, endişeli bir şekilde şu satırları yazmıştır: "1938 yılında Faşist yönetimin hayata geçirdiği ırkçı yasalar, Kilise tarafından da genel bir tepkisizlik ile karşılanmış, ancak yıllar sonra herkes tarafından reddedilmiştir; Ülkenin bir kısmı ve bazı iman sahibi kişiler tarafından takdir ile karşılanan Salvini'nin de önermiş olduğu yeni yasa tasarısı olan "Güvenlik iki" ile kapanma politikasının da gelecekte ne kadar insanlıktan uzak oldukları ortaya çıkacaktır. Çark böyle işler". "Kapalı limanlar en az ırkçı yasalar kadar insanlıktan uzaktır" (Sorge). Eğer, (Euromedia Research'ın kurucusu ve yöneticisi Alessandra Ghisleri'nin belgelediği üzere) Katoliklerin büyük bir kısmı Salvini misyonunun yani "kurallara uyulması, sınırlarının korunması arzusunun" önemini keşfediyorsa, "bugün kötüle, yarın kötüle, en sonunda bir şeyler kalır" sorunu ciddi olmaktan çıkmış ve vahim boyutlara ulaşmıştır. Demokrasi risk altındadır. Bilhassa korkuya (yabancı, çingene, Roman, zenci korkusu) ve dolayısı ile daha fazla "güvenlik" ve "limanların kapatılması" arayışlarına dayanan egemenlikçi düşüncede, gençler arasındaki işsizlik (genç İtalyanların yaklaşık %40'ı işsizdir), ekonomik büyümedeki durgunluk, giderek artan kamu borçlanması, nüfusun giderek daha büyük kesimlerinin fakirleşmesi, emekli maaşlarını ödeyememe ve sağlık masraflarını karşılayamama riski vb. gibi İtalya'nın reel sorunlarının ciddi biçimde analiz edilmesine yer yoktur. İtalya'nın reel problemlerine cevap aramanın yerine, İtalya'daki egemenlikçi-popülist ideolojisinin etrafında döndüğü asıl sorun (Avrupa'nın yanı sıra), göçmenler, limanlara yanaşan gemilerdir; aslında veriler böyle bir sorunun var olmadığına işaret etmektedir[1] ancak Salvini ve Melon kendi seçmen tabanını kemikleştirmek için "ilk önce İtalyanlar" naraları atarak bunu sürekli gündeme getirmek ve abartmak zorundadır; nitekim eğer Carola Rackete'nin karaya çıkıp tutuklanmasının ardından gerçekleştirilen anketler doğru ise, İtalyanların %50'sinden fazlası İçişleri Bakanı Salvini'ye destek olmakta, tercihlerini ve siyasetlerini paylaşmaktadır.

27 Aralık 1936' tarihli **La Domenica del Corriere** gazetesi İtalya'nın Habeşistan zaferini kutluyor: **"İmparatorluğun tüm toprakları işgal edildi. Halk itaatle İtalyan bayrağını selamlıyor"**.
Kaynak: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3e/DC-1936-52-d.jpg

Eğer artık bu rakamlar İtalyan kamuoyunun sadece bir kısmını ve arada bir ilgilendirse de, Ülkemizdeki demokratik ruhun zayıflaması göz ardı edilemeyecek seviyeye ulaşmıştır; sonuç olarak demokrasi ve ilkeleri, göçmenler ve Batı'nın asırlar boyunca mücadelesini verdiği hakların aynıları olan göçmen hakları ile birlikte dibe batmaktadır. Göçmenlerin tek isteği yaşama hakkı ile daha iyi yaşama hakkıdır; Batı da "ırklardan" bağımsız olarak herkes için geçerli olması gereken bu hakların kayıtsız şartsız savunulması gerektiğini ilan etmişti. Belki de, daha fazla geç kalmamak ve herkesin çok iyi bildiği ve duyduğu "bilmiyordum" lafı ile karşılaşmamak için, papaz Martin Miemoeller'in sözlerinin hatırlanmasında fayda vardır:

"İlk önce gelip çingeneleri alıp götürdüler ve ben memnun olmuştum çünkü çalıp çırpıyorlardı. Sonra gelip Yahudileri alıp götürdüler ve ben ağzımı açmadım çünkü onlara gıcıktım. Sonra gelip eşcinselleri alıp götürdüler ve ben rahatladım çünkü onları rahatsız edici buluyordum. Sonra gelip komünistleri alıp götürdüler ve bir şey demedim, çünkü komünist değildim. Sonra bir gün gelip beni alıp götürdüler ve buna karşı çıkacak kimse kalmamıştı".

[1] *2019 yılının ilk altı ayında İtalya'da karaya çıkan toplam göçmen sayısı 3082'dir. STK'larının karaya çıkardığı kişi sayısı 297'dir. Gelişlerin çok büyük bir kısmı, tespit edilemeyen ufak çaplı tekneler ile gerçekleşmiştir. On göçmenden bir tanesini dahi karaya çıkarsalar insani kuruluşlar (SKT) daha görünürdür, çünkü egemenlikçi mantığa göre kaçırılmaması gereken kesin ve önemli bir hedeftir. O zaman görünür gemiler olan SKT ile savaşılmalı, bu savaş açık ve herkesin televizyonlardan ve gazetelerden takip edebileceği bir şekilde yürütülmelidir; bu savaş bir şov olmalı ve aşağıda isimleri geçen iki yeni misyonerin ve vatan kurtarıcısının çabalarını günlük hayata sokmalıdır: Salvini ve Melon*

En Alttakilerin "Kendiliğ

Yasal statüleri ve sosyoekomonik konumları nedeniyle "Göçmenlerin" Alman toplumunun ezici çoğunluğuna ağır zarar verecek hangi eylemlerde bulunamayacaklarına dair...

Prof. Dr. Michael Fingerle
Frankfurt Goethe Üniversitesi

"En Alttakiler..." / Yoksul Kesimlerin Erdemlerine Dair bir Yorum

Şu virtue signalling* de her yerde olay yaratıyor, ne kadar sanal o kadar iyi, ve ben bu kültür sermayesinin, sosyokültürel ya da yasal statülerinin niteliği nedeniyle tüm karar verici pozisyonların başarıyla dışında tutulanlara da erişilebilir hale getirilmesi için zamanın geldiğini düşünüyorum, nitekim söz konusu karar verici pozisyonların dışında kalmak, içinde olağanüstü bir saygınlık potansiyeli barındıran, erdemlerle dolu bir kariyer yapmak için yepyeni fırsatlar yaratır.

Zamanın ruhuna, yani beğenilerle övmeye uygun olarak, bir ritüel gerçekleştirmeyi öneriyorum ve bunun için yalnızca bir cep telefonuna ihtiyaç var. Ben bu oyuna "masumiyet selfisi" adını veriyorum ve oyun örnek olarak şöyle oynanıyor:

Bir insan hayal edin, mezuniyeti burada ancak yanlışlıkla kabul edilebilecek bir ülkeden geliyor olsun. Sığınmacı başvurusu henüz tamamlanmamış, Almanca da öğreniyor, ama kredibilitesi kayda değer sayılmaz ve federal hükümetin göçmenlerin serbest meslek alanında iş kurması için hazırladığı bilgilendirme broşürü (GründerZeiten) kendisine uzatıldığında, buna alaylı bir tebessümle karşılık veriyor. O şimdi bekliyor, ta ki tesadüfen ya da resmi bir hatayla bu ülkenin birçok küçük kentinden birine, örneğin Wolfsburg'a hareket edene kadar.

Bu kentte bulunan VW merkezine yürüyor, kamu güvenliği nedeniyle hemen kovulmayacağı bir yerde, sırtını şirket merkezine çevirerek duruyor ve bir selfie çekiyor. Az şansla da fotoğrafın üzerinde birkaç menajerin artık hatırlayamadığı o büro görünüyor. Yani zamanında o hiç gerçekleşmeyen görüşmelerin yapıldığı ve silmeyi unuttukları e-postaları yazdıkları büro, ki bizim düşsel sığınmacı adayımız gibi birini ancak temizlik yapmak için oraya bırakırlardı. Sonrasında cereyan eden olaya Dizel Skandalı adı verildi ve bu bağlamda varolan tüm belirsizliklere rağmen şu çok açık: Şimdi selfiyi çeken sığınmacı adayı böylesi bir zararı asla veremezdi. Bu nedenle tercih ettiği dilde selfisinin altına "ben bu işi isteseydim de asla yapamazdım ☺" diye yazıyor ve arkadaşlarına gönderiyor. Oyunu en çok masumiyet selfisi çeken kazanıyor ve insan neyi arayacağını bildiğinde, bu tarz selfileri çekmek için sayısız ve sınırsız olanak var.

Sağlığa, çevreye ve belki de yatırıma elverişli bölge vasfının saygınlığına büyük çapta ve oldukça nitelikli bir şekilde zarar verebilmek için, gerçekçi olmayan düşlerden ve küçük bir suç azminden fazlası gerekir. Dizel Skandalı kıvamında bir olay ancak çok iyi eğitilmiş, karmaşık bir iş başvurusu ve seçilme sürecinden geçmiş, uluslararası bir ağ kurmuş ve hangi kol düğmelerini doğru iliklemeleri gerektiğini bilenler tarafından düşünülebilir ve uygulanabilirdi. Onlar ancak ortalamanın üzerinde seyreden bu eğitim ve toplumsallaşma artalanlarıyla o denli edinçli bir başarısızlığa imza atabilirdi. Varsayımsal sığınmacı adayına egemenliğin komutası alsa verilmezdi. Yoksa canı isteyen herkes gelebilir.

** Sosyal konumu yükseltmek amacıyla toplumsal erdemlere fazlasıyla atıfta bulunarak, iyi kişi rolüne bürünmek (redaksiyonun notu).*

Bülent Kaya
Siyaset Bilimci ve Araştırmacı – İsviçre

Eşit dağıtılmamış politik suçluluk paylaşımı: Bir İsviçre örneği

Alman filozof Karl Jaspers, 1946 yılında yayımlanan "Die Schuldfrage" adlı eserinde herhangi bir kolektif dehşete katılmamış bile olsa bir bireyin nasıl kusurlu görülebileceği bir dizi «dolaysız» eylemlerden örnekler sıralamakta ve dört farklı suçluluk tanımı yapmakta. Bunlardan birisi de yurttaşların kendi devletlerinin yaptığı eylemlerden "dolaysız" sorumlu tutulabileceği politik suçluluktur.

İsviçre demokrasinin önemli özelliklerinden birisi, doğrudan demokrasi enstrümanları (inisiyatif ve referandum) aracılığıyla çoğunluğun kendi siyasi tercihini devletin eylemine dönüştürebilme olanağına sahip olmalarıdır. Dolayısıyla da çoğunluk, devletin bu eylemlerinin sonucu oluşabilecek olası bir politik suçluluğun yaratılmasına doğrudan katkı yapmış olur.

Ne var ki göçmenler, referandum ve inisiyatiflerde oy kullanma haklarına sahip olmadıklarından bu tür olası suçlulukların meşru değirmenine su taşıma olanaklarından da mahsurdurlar. Çoğunluğun veya azınlığın halk oylamaları esnasında takınacağı siyasi bir tercihin doğuracağı olası kolektif suçluluğun oluşmasından göçmenleri, dolaylı veya dolaysız, sorumlu tutmak mümkün değil. Örneğin 1962 yılında yapılan bir halk oylamasında çoğunluk her türlü nükleer silahın İsviçre'de üretim, ithalat, depolama ve transit geçişinin yasaklanmasını öngören bir metni reddetti. Göçmenler, toplumu aşırı derecede heyecanlandıran ve ciddi bir sorumlulukla karşı karşıya bırakan bu halk oylamasina oy haklarının olmamasından dolayı katılamadılar.

İsviçre, Nükleer Silahların Yasaklanması'nı ön gören Birleşmiş Milletler antlaşmasını imzalamayı hâlâ reddetmekte. İsviçre'nin nükleer silahlardan arınma çabalarına karşı duran bu tavrında 1962 de yapılan halk oylaması sonuçlarının hiçbir etkisinin olmadığını kimse iddia edemez. İsviçre hükümetinin bugünkü tavrının meşruluk temelleri bu halk oylamasında çoğunluk tarafından atıldı.

Göçmenlerin referandumlarda oy kullanma haklarının olmaması ebetteki İsviçre' için bir demokrasi açığıdır. Ne var ki, yıkım uygarlığının sembolü ve insanlığın varlığını tehdit eden bu silahlar gelecekte insanlığı dehşet bir felaketin eşiğine sürüklerse, göçmenler, katılamadıkları bir halk oylamasının vesile olduğu, bu yüzden de İsviçre'nin payına düşecek kolektif politik suçluluğa ortak olmayacaklardır. Eğer göçmenler sorumluluk ve suçluluk doğuracak kararlarda eşit değillerse, bu kararların sonucunda oluşabilecek olası ortak suçluluğun paylaşılmasında da eşit olmayacaklardır.

Cuma Ulusan

"Göçmenlerin", yasal statüleri ve sosyal konumları nedeniyle Alman toplumunun ezici çoğunluğuna ağır hasar verecek hangi eylemlerden muaf olduklarına dair...

"Türke erstach Kölner – Türk, Kölnlüyü bıçakladı!" bu manşet 80'li yılların ortasında Kölner Express; Köln'ün bir numaralı tabloid gazetesinin attığı manşetti. Olay aslında olağan bir şiddet vakasıydı. Ancak yüksek tiraja erişme hızını alamayan başyazar, insanlık onuru ve gazetecilik ilkelerini de bir kenara atıp, olayı, nefret suçları kıvamında; aşağılayıcı bir biçimde "zalim bir Türk'ün", "zavallı bir Almancağıza" ettiği zulüm imgesine dönüştürmüştü. Ne yazık ki bu manşet abartılı, tek yönlü ve yalnızca Almanya toplumuna hakim kesimlerin penceresinden, yine onların hoşuna gidecek, alttan alta benliklerini şişirip egolarını okşayacak talihsiz yayımların ne ilki ne de sonuydu.

Çok öncesinde anlı şanlı der Spiegel şöyle diyordu 1973 yılının 31 sayılı basımında: "Die Türken kommen – rettet sich wer kann / Türkler geliyor, kurtaran kurtarsın canını". Bilindiği gibi bir yıl sonra da Anwerberstopp, Almanya'ya işçi alımı uygulaması sonlandırıldı. Bu ayrıcalık sırf Türklere mi tanınıyordu? Elbette hayır! Türklerden önce İtalyanlara da uygulanmıştı. İlk "konuk işçilerin" çoğu İtalya'nın güney ve kırsal bölgelerinden gelen genç işçilerdi. Bunların büyük bölümü Ruhr Havzası'na kapağı atmıştı. Alman işverenleri kendilerinden memnundu, gelgelelim Alman erkekleriyse endişeliydi. İtalyan erkekleri, kadınlar için oldukça yabanıl, dolaysıyla ilginç ve çekici geliyordu, ki çok geçmedi Alman erkekleriyle aralarında geçen ilk çekişmelerin ardından "Spagetti-Mafia, İtaka, Pizza-Mafia" gibi aşağılamalar yerli gazeteleri süslemeye başladı. Yunanlıların haliyse ortada, ama bir iki klasiği de onlar için örnek verelim yine de: "Griechen die kriechen, Griechenpleite, faule Griechen"lerin yanı sıra, Wirtschaftswoche dergisi bile şu başlığı kendine yakıştırabildi: "Wer kassiert unser Geld der Griechenland-Rettung?/ Yunanistan'ı kurtarma paralarımız kimlere gidiyor?".

Gelgelelim Rusya'dan, atalarının yurtları olan Almanya'ya kesin dönüş yapan Rusya göçmenlerine, ya da kitle yayınlarında Lehlere yapılan yakıştırmalara..! Onları da dilerseniz siz bir tahmin edin, özellikle hangi hakkaniyetli sözcüklerin tercih edildiğini bir an göz önüne getirin...! Siegen Üniversitesi'nden Dr. Sonja Weber-Menges'in "Die Rolle der Massenmedien bei der Integration von Migranten – Kitle İletişim Kuruluşlarının Göçmenlerin Uyumundaki Rolleri" başlıklı çalışması yayınların ezici çoğunluğunun olumsuz, aşağılayıcı, ayrımcı, yaftalayıcı, hatta onur kırıcı olduğunu saptıyor. Nasıl oluyor da ülkenin dördüncü erki olarak adlandırılan ve kamu adına yapılan icraatları araştıran, gerektiğinde usulsüzlükleri su yüzüne çıkaran, yani bir bakıma denetim görevi üstlenen, demokratik haklara ve de insan haklarına bağlı olması gereken ülkenin bu kadar önemli bir aktörü, çıkar uğruna bu derece yanlı ve yanıltıcı yayınlar yapabiliyor? Hem de kamu yararına değil, orta ve uzun erimde ülkenin toplumlarüstü kaynaşmasının önüne en dik setlerinden birini oluşturarak bu denli büyük çapta zarar verebiliyor? AfD gibi ırkçı partilerin, Sarazzin gibi şarlatanların Almanya toplumu içerisinde kendilerine yer edinmesi büyük ölçüde bunlar aracılığıyla da gerçekleşmemişmidir? Ne yazık ki, başta ırkçılığın ve ayrımcılığın körüklenmesinin yanı sıra ekonomiden tutun, siyaset, eğitim, neredeyse her alanda ülkenin toplumsal çıkarlarına ters, haksız yayınlarıyla birçok açıdan nesnel tartışmayı engelleyen bir segmentten söz ediyoruz. Ve bu segemente hakim kesimler toplum algısının oluşumunda belirgin bir konuma sahip kadrolardır. Bunlar, ne toplumun geniş kitleleri üzerinde korkut-sat stratejisi uygulayıp suç istatistikleri üzerinden yaftaladıkları kriminal yabancılar gibi, ne de Ford, Mercedes ya da diğer otomotiv şirketlerinde, ağır sanayi vb. alanlarda işinde güçünde olan yurttaşlar gibi etkisi sınırlı kesimler değillerdir.

Nitekim bu yurttaşların ancak kendi dar çevrelerinde faaliyet yürüten, etnik yayınlar yapan kimi yayın organlarıdan söz edilebilir. Bu yayınlarınsa toplumun geneline nüfuz edecek ölçüde güçleri yok. İsteseler de ne kapalı kapılar ardında reklam almak için herhangi bir güç odağının çaktırmadan da olsa borazanlığını, haksız savunmasını ya da çıkar çığırtkanlığını yapabilirler. Etnik yayımlar, nükleer enerji, ilaç ve silah sanayiinde sıkça gözlemlendiği gibi kamuoyunu yanıltma girişimlerine araç olabilmek için henüz çok marjinal. Yani Alman konumdaşları gibi, "göçmen" kesimlerin çoğunluğu da aslında an itibariyle toplumsal konumları gereği isteseler de ülkeye ağır hasar verecek herhangi bir yayın ya da başka bir eylem gerçekleştiremez. Öyleyse, yaşasın söyleyecek sözü çok, ama etkisi bir o kadar zayıf büyük çoğunluk!

ğinden Gelen Erdemleri”

Celil Denktaş

Pimi Çekilen Bomba ve Sermayenin İnsafı

Göçmenlerin öyle fazla ayak altında dolaşıp göze batmadan kendi izole gettolarında yaşayıp gitmelerini şiddetle talep eden ortalama Alman görüşünü destekleyen yüzlerce huzur bozucu görüntüyü, olayı ve bunları ustalıkla birer belgeye, kanıta dönüştürüveren bilimselliği kendinden menkul onlarca tezi sıklıkla gözlere sokarlar. Yıllar var, Alman ana akım medyasının ekranlarına ve itibarlı yazılı basının en göbek sayfalarına adeta ipotek koydular. Yalnızca birini anımsatmak bile ne denli ürpertici bir insanlık dramının yaratılmak istendiğini göstermeye yeterli: Thilo Sarrazin, “Deutschland schafft sich ab”; Almanlara yönelik tam bir cehennem tellallığı örneğiydi. Kendisi her ne kadar inkâr etmiş olsa da bu felaket senaryosundan tüm göçmenleri bire kadar kırma çağrısı sonucunu çıkartan Alman konsensüsünü hiç de küçümsemeyin; bugünün sandık sonuçlarında görüyoruz. Bardak taşıyor.

Sarrazin’in iyimserce öngördüğü, haşeratın iyiden köşe bucağı sarmadan bir an önce itlaf edilmesi. Çok güzel. Ama tersini öngörememiş: Pasif Alman çoğunluğu karşısında kuyruğuna basıla basıla harekete geçirilecek yüzde yirmi dördün nasıl kontrol dışı bir hırsla “ev sahipleri”nin gırtlağına çökebileceği! Hoş, Alman toplumunun kin duygularını giderek daha şiddetli kaşıyan akıl dışı, ırkçı senaryoların yaratıcılarını acaba nereye kadar ilgilendirir bu? Toplumun huzuru, huzursuzluğu ya da, ortalama gelir sahibi bir Almanla bir göçmenin refah düzeylerindeki iniş çıkışlar, aralarındaki dengenin bozulması, sosyal statülerin değişmesi vs. önemli midir? Çok açık: Değildir!

Almanya, ya da herhangi bir kapitalist Batı ülkesinde sermaye öncelikle kendi kârlılığıyla ilgilenir; hatta yalnızca kârıyla ilgilenir. Ve kapitalizmde bunun hiçbir tuhaf, yanlış yanı yok. Toplumdaki dengeler, huzursuzluklar yıllık net kâr yüzdelerinin kaç puan arttığı, artacağı sorununun yanında lafügüzaftır. Malum, Sarrazin Almanya ulusal servetinin, ya da buna dürüstçe, “mülkiyeti Alman büyük burjuvazisine ait olan kasanın” diyelim, musluklarını açma kapama, parayı tevzi etme görevini yürüten vasıtalardan biriydi. Belki resmen olmasa da hâlâ öyledir; yani efendiler sadık fedailerini öyle kolay kolay harcamazlar. “Deutschland schafft sich ab”ın, pimi çekilmiş bir intihar bombası olduğundan artık -dokuz yıl sonra- şüphesi kalmayan var mı?

Peki Sarrazin ve onun gibileri durup dururken birer intihar bombacısına çeviren nedir? Öyle ya, Sarrazin’in en kalabalık ya da en “stratejik” bir yerde üzerindeki bombaları patlatarak kıyama neden olan intihar bombacısından, teröristten farkı var mı? Yok elbette. Peki ya o kitabı yayımladıktan sonra Merkez Bankası’nın yönetim koltuğunda oturamayacağı, partisi SPD tarafından da dışlanacağı hiç mi belli değildi? Tüm göçmenlerin tıpış tıpış ödedikleri vergilerini toplayan, toplu refahtan hak görüldükleri payı rakamlara itiraz etmeden şen şakrak sineye çekmelerini sağlayan tarafsız devlet kurumu ve göçmen oylarını kendisine siper etme becerisinin ötesinde herhangi bir refah programı öngöremeyen köklü bir partiyi sürekli adalet aramaya fit ama ana akım medyanın profesyonelce gündemi yönetmesi karşısında adaletin tecellisiyle ilgilenme şansı olmayan kitlelerin gözünden düşürmeyi göze mi alacaktı ulusal servetin sahipleri? Alamazdı. Pimi çekilmiş bombayı, göçmeniyle yerlisiyle halkın kucağına bıraktılar.

Kendi ülkelerinde karınlarını doyuramadıkları için, yarınlarını güvence altına alamadıkları için, haklarını savunacak sözcüleri olmadığı için, siyasal süreçlerde esameleri bile okunmadığı için, gören gözler onları görmediği için, duyan kulak onlara kapalı olduğu için ve daha onlarca nedenden, en önemlisi de insan yerine konmadıkları için canları pahasına kopup geldiler. Toplumun en altının altına yerleştiler. Ama insan insan olduğundan hep daha iyiyi ister. Daha iyiyi istemenin çoktan dondurulduğu, toplumsal rollerin doğuştan geldiğini kadere inanmayan bir avuç dışında, dünya ortalamasının epey üzerinde bir refah içerisinde yüzdüklerine inandırılan genele kabul ettirildiği bir toplumda bu basit insani istek elbette ki rahatsızlık verecekti. Üstelik bir de hiç uygar olmayan göçmenlerce ortaya konduğunda. Burada da insan yerine konmadıklarını biliyorlardı. Ama kendileri, insan olduklarının farkındaydılar.

Kapitalizmde sermayeyi kontrol eden sınıfın insanlık diye bir derdi yoktur. Onlar için insanlık ölçüleri kendi varsıllıklarının kendilerine sağlamakta olduğu yaşam standartlarıyla ilgilidir. Kâr, onlara bu üstün yaşamı sağlar ve onların mantığı hiçbir zaman bu üstünlüğü paylaşmalarına izin vermez. Evet arada bir şu paylaşma safsatası, yani eşitçe ve kardeşçe değil de hani kendi lüksünden az biraz feragat edip fazlanın artanını genele dağıtmak gibi, saman alevi misali parlamıyor değil: Hiç affedilmedi!

Servetin sınıf dışına “koklatılması” suçların en ağırıdır, bir Prometheus sendromudur, görüldüğü yerde gözünün yaşına bakılmaz. Göçmen hakları mı; emeğinden başka sermayesi olmayan herhangi bir vatandaşınkiyle ne farkı var? Büyük burjuvazi dışındaki teferruatın kendi arasındaki paylaşım, hesaplaşma kasanın sahiplerini ilgilendirmez. Önemli olan yıllık kârlılığın istikrarını sağlama bağlamaktır. Artanını toplumun geri kalanı kendi kurduğu adalet düzeni içerisinde paylaşsın. Göçmenin daha iyi yaşama isteği ya da, göçmenin maddi yükselişi karşısında vatandaşın ezilmesi, tüm bunlar ulusal servet dağılımındaki eşitsizliklerin, haksızlıkların perdesi oluyor. Ve hem göçmene, hem de yerliye, kitleler halinde paraya, kapitalizme yegâne yaşam tarzı olarak sarıldıklarından ve sürekli yüzyüze olduklarından birbirlerinin gırtlağına çökmelerini telkin etmek esaslı bir politik çözüm olarak ortaya konuyor. Faşizm, ırkçılık gözü doymayan kapitalistin toplum katmanlarına iştahlarına hakim olsunlar diye gözdağı vermesinin ötesinde toplumun ürettiği artı değerden devşirdiği kârlılığın istikrarını da güvence altına almasının yoludur.

Almanya’nın zenginliği sır değil. İstatistik bürosunun fütursuzca yayımlamaya devam ettiği periyodik ulusal hasıla tabloları herkesin ulaşabildiği önemli birer belge. Bu tablolarda göçmenlerin ya da yedi göbekten Almanların ayrımı yapılmıyor. Bu tablolarda toplumun kucağına pimi çekilmiş bombayı atanlarla, o bombayı kendi aralarında voleybol oynar gibi bir o yana bir bu yana gönderen çaresiz toplum katmanlarının arasındaki uçurum övünçle vurgulanıyor. Görmek isteyene elbette.

İnsanın insanca yaşama talebi, emeğiyle gelişmesine katkıda bulunduğu uygarlıktan yararlanma hakkı kapitalizmle bir arada olamaz. Eşitsizlikten, dengesizlikten, terörden beslenen bir ekonomik sistem egemen olduğu topluma ne adalet dağıtabilir ne de barış. Göçmenlerin direnç göstermeleri kendi dar topluluk çıkarlarına toplum genelinin önüne atılan paydan az biraz çalarak kendilerine sınırlı alanlar katmalarının ötesinde gidişatı sarsabilecek bir getiri sağlayamaz. Zaten bu alanların sınırı da, Sarrazin gibi vasıtaların başında olduğu kurumlar tarafından çoktan çizilmiştir. Toplumun önüne atılan artıkların niceliği kadardır ancak. Kaldı ki, bir sonraki yılın kâr daralması karşısında getiri, götürüye de dönebilir. Çünkü emekçilerin sözünün geçmediği düzende yarın hiç kimse için güvence altında değildir.

Göçmenlerin ve vasat çoğunluğun arasından bin bir türlü ayrımcılığa göğüs gererek sıyrılabilmiş, kendisini yetiştirebilmiş, sesini geniş kitlelere duyurabilme noktasına gelmiş aydınların, sanatçıların, bilim insanlarının, hatta düzen partilerine boyun eğmiş görüntüsünü ağır bir ihanet gibi omuzlarında taşıyor olsalar da politikaya soyunmuş olanların içlerinde biriken hırsı, öfkeyi sınıf ortaklarına değil ulusal servetin başına çökmüş bir avuç iflah olmaz açgözlüye yöneltmelerinden başka bir çıkar yol kalmış mıdır? Aydının, sanatçının, bilim insanının önde gelen sorumluluğu insanlığın bütününe karşı duymaları gereken sorumluluk değil midir? Öyleyse kucaklarına bırakılan pimi çekilmiş bombayı elden ele dolaştıracaklarına hiçbir şekilde insafa gelmeyeceği çoktan belli olan sermayeye iade etmeleri yaşamlarının en temel anlamı ve verimi olmaz mı?

Yaşam, tekdüze bir hat üzerinde ilerlemiyor elbette. Temel bir sorunun karmaşık yaşamın içerisinden soyutlanması ve önceliğinin kabul ettirilmesi kolay değil. Özellikle de yaşadıkları gerçeklerle ilgisi olmayan sorunlara boğulan yığınların sürekli çıkmaz sokak bombardımanı altında oldukları bir ortamda. Ve hakim sınıfın iktidar gücünü hiçbir şekilde devretmeye yanaşmayacağı gerçeği karşısında. Dünyayı bitirecekler ama el koydukları doğa nimetlerini ve üzerine çöktükleri toplumsal serveti asla paylaşmayacaklar. O zaman aydınlanmanın, bilincin ışığını almış ister göçmen ister yerli sınıf ortaklarının, melekelerini sürekli açık tutarak toplumun geneli için yaşamın karmaşık, içinden çıkılmaz bir sorunlar zincirine dönüşmesini engellemesi, bununla da yetinmeyip açgözlülüğün tarihten silindiği bir paylaşımcı sosyal refah düzenine giden yolu bıkmadan usanmadan hitap edebildikleri her türlü toplum kesimine, her bireye anlatması pek de zor olmasa gerek.

İnsan olmanın ağır sorumluluğunu, haksızlıklara karşı tavizsiz duyarlığı kişilik olarak benimsemiş herkes elbette bunu görev bilecek.

Osman Çutsay

Yoksulluğun kirli erdemi ve gizli ortaklık - Göçmen olmanın “dayanılır ağırlığı”

Metropoller, büyük ihracat ülkeleri, daha doğrusu devletleri ve bunlara egemen büyük sermaye, elbette “finans endüstrisi”, içeride ırkçılık benzeri ayrımcılıklara sevimli bakamaz. Özellikle 1945 sonrasında sömürgeciliğin ve zaman içinde ırkçı versiyonlarıyla etkili olmuş milliyetçiliklerin metropollerden tasfiyesi, sadece faşizmin ezilmesinden değil, ihracatçı devlerin ihtiyaçlarından da doğmuştur. Neden mi?

Irkçılık yaparsanız dış pazarlara, dünyanın çeşitli bölgelerine yayılmış hammadde pazarlarına giremezsiniz de, ondan. Mallarınızı, aşağıladığınız ve ikinci sınıf veya hayvan gibi gördüğünüz toplumların yaşadığı bölgelere satamazsınız. Başka halkları aşağılamak, sermayenin sınırsız büyümesine engel olur. Sizi meşrulaştıracak ideolojileri de (“temsili demokrasi”) satamazsınız. O nedenle, büyük sermayenin, belli koşullar altında açık ırkçı maceralara sıcak bakmayacağını söyleyebiliriz. İçeriden söz ediyoruz. Büyük sermayenin ve emperyal devletlerin kilit noktalarına beyaz ve zengin azınlığın “konuşlandırılması” bir biçimde yürür belki, fakat bunun saldırgan propagandası yapılamaz.

Demek ki, klasik ırkçılık üzerinde yükselen bir otoriter rejimin, isteyen “klasik faşizm” de diyebilir, raf ömrü dolalı çok oluyor. Örneğin, AfD’den nefretin böyle bir arka planı da var.

Sermayenin en gerici kesimlerinin ya başka ve daha geri ideolojiler bulması ya da eskiden kullanıma sokulmuş geri ideolojileri cilalayıp, geçmişteki tepkileri düşünerek sistemik bir rektifiyeden geçirmesi gerekiyor. Acaba şu olabilir mi? Neoliberal dönemde, 19’uncu yüzyılın sözde “bütünleştirici milliyetçiliğini” ıskartaya çıkaran yeni mikro (neoliberal) milliyetçilikler, kimlikçilikler, büyük sermayenin karşı çıkamayacağı icatlar arasında sayılabilir mi? Metropollerin büyük sermayesi kendi içindeki mikro milliyetçiliğe karşı çıkar, ama gireceği bölgelerdeki kimlikçiliği, mikro milliyetçilikleri mutlaka kışkırtmak zorundadır. Yoksa o pazarlara layıkıyla giremez, parçalayıp yönetemez, yönlendiremez.

Metropollere bakıyoruz: Berlin’e, Londra’ya, Paris’e, hatta Roma’ya... Buraya sığınmış olan dışarlıklılar veya kökleri doğup büyüdükleri metropollerin dışında bulunanlar, “ağızlarıyla kuş tutanlar” hariç, nihai karar verici konumuna yerleşme şansına pek sahip değiller. Ama özellikle bu dışarlıkluların “okumuş yazmışları”, metropollerdeki toplumsal sistemi tüm kurumlarıyla desteklemeyi görev sayıyorlar. İçlerinden en yetenekliler, en kilit noktalara getirilmeseler de, çok önemli makamlara ulaşabiliyor, görevler üstlenebiliyor. Denetim altında kalmaları şartıyla...

Ancak “dışarlıklı toplum”un ezici çoğunluğu, göç arka planına sahip topluluklar, savaş ilan edecek karar mercilerinde değiller, milyonlarca insanı işsiz bırakacak şirket tasfiyelerini de bizzat gerçekleştirmiyorlar. Böyle bir güçleri yok.

Peki, bu nedenle hiçbir suçları yok mu? Bir ortaklıkları yok mu? Sistemik ve tam eşitliğe dayalı bir toplumsal karşı güç odağına katılmadıkça, evet, ortaklar, ortağız, etkimizin olmadığı haksızlıkların sorumluluğunu paylaşmış oluyoruz. Suçumuz yok, denebilir, ama işlenen suçlara bir biçimde ortak edildiğimizi,bir meşruiyet kanıtı gibi kullanıldığımızı görebiliyoruz.

“Göçmen” olmanın “dayanılır ağırlığı” bu; öyle diyelim.

En Alttakilerin "Kendiliğinden Gelen Erdemleri"

Memet Kılıç

„Yoksulluğun Erdemi" ve göçmenler...

Yoksulluk Erdem Değil
Göçmenler Yoksul Oldukları İçin Erdemli Olmazlar

Benden istenen yazının başlığını ‚zor soru' olarak kabul etmek gerekir. Birincisi yoksulluk nedir gibi çok boyutlu bir muamma ile karşı karşıya kalıyoruz. İkincisi yoksulluk bir ‚sıkıntılı durum' değil de ‚erdem' de olabilir mi sorusu imkansızı zorlamak gibi geliyor.

Yoksulluk daha çok sayısal ve istatistiksel olarak değerlendirilen ve kişilerin maddi varlıklarının ölçüsü ile anlaşılmaya çalışılan birşey olarak görülmekte. Ancak yoksulluğun görece bir boyutunun olduğunu da unutmayalım.

Kimsenin keçisinin olmadığı bir köyde, eğer dört keçiniz var ise ağa olursunuz. Bu ‚bir dönüm bostan, yan gel yat Osman' için de geçerli. Ancak kişi başına ortalama gelirin 30 bin Avro olduğu bir ülkede yıllık geliriniz 10 bin Avro ise vay halinize. Yukarıda ‚keçi' demişken, ‚keçiyi yardan uçuran bir tutam ottur' atasözünü de unutmayalım. Yani maddi yoksulluk ile aç gözlülük arasında doğrudan bir bağlantı yoktur. Erdem yoksulluğu herşeyi yaptırır.

Yaşadıkları sosyal çevrede, sosyal olanakların dışına itilen ve yalnızlaşanlar yoksullaşabilirler.

Avrupa'daki göçmenlerin yoksulluğu aç ve açıkta kalma değil, daha çok eğitim, kültür ve sosyal yoksulluktur.

Yani eğitimdeki dezavantajlara, Kant'ın deyimiyle ‚kişinin kendi sebep olduğu cahillik' (Aufklärung ist der Ausgang des Menschen aus seiner selbstverschuldeten Unmündigkeit) de eklenirse sosyal yalnızlaşma başlayabilir.

Sosyal yardım dairesinde çalışacak memur olacakken, sosyal yardım dilekçesi vermek zorunda kalan kişi durumuna düşebilirsiniz.

Ancak maddi yoksulluğun bir erdem olmadığı göçmenler özelinde daha iyi görülür. Fabrikatör değil de yoksul olduğu için beş bin kişinin işine bir anda son veremeyen göçmen, aile birleşimi yoluyla yurtdışından getirdiği eşine köle muamelesi yapabilir (eziklerin zalimliği).

Avrupa'daki göçmen Naziler ile mücadele ediyor gözükebilir, kendisine dokunduğu için, ancak bu onun da diğer azınlıklardan nefret eden bir ırkçı olmasına engel değildir.

Kişinin evlilik yüzüğünden başka bir malvarlığı olmaması onu erdemli kılmaz. Fırsatını bulduğunda çalmaması onu erdemli kılar. Yani zorunlu maddi ve manevi yoksulluk bir erdem değildir.

Sadece gönüllü seçilen maddi yoksulluk ve her maddi olanaksızlığa rağmen kazanılan kültürel zenginlik bir erdemdir (‚Tugend').

‚Müminler fakirdir, değil fukara; Bu hakkın ceminde cevlan eylesin'. ‚Fukara' ‚fakir' sözcüğünün çoğuludur. Müminler bu dünyada emanetçi olduklarını bilirler ve maddi varlık peşinde ölümüne koşmazlar. Bir arada ve dayanışma içinde olduklarında ise, fakirler (Fukara)' olmazlar. Çünkü bir ‚fakirlik' kültürel yoksunluk ise, diğeri de ‚yalnızlıktır'. Malı olmayan değil, yalnız olan ve kültürel zenginliklere sırt dönen fakirdir.

İşte bu nedenle Yunanca yalnız anlamına gelen ‚eremos' (ημαστα) ile Almanca fakir anlamına gelen ‚Arm' sözcükleri arasında bağ kuranlar haklıdır.

Işın Ertürk Toymaz

Üstten Bakış ve Kurban Psikolojisi Neler Yaptırmaz ki...

Göçmenler her şeyi yapabilir.

Çünkü üst kimliği insandır. Dolayısıyla bir insan isterse her şeyi yapabilir.

Ancak dayatılmış alt kimliklere ikna olan bir insan, örneğin "göçmen", "mülteci", "misafir işçi" olduğuna inanan bir kişinin yapamayacağı çok şey vardır elbette.

Almanya'da yasalarında, medyasında, bürokrasisinde, poliste, orduda, okullarında, istihbarat ve iş dünyasında mütemadiyen "üstten bakışa" maruz kalması ile her geçen gün kemikleşen bir "ezilmişlik" ve "özgüven kaybı" başka ülkeden gelmiş bir insana "neler yaptırmaz" ya da "neler yaptırır"?

Hatta Alman halkının, sivil toplumun yabancı dostlarını sahiplenişi ve "kendi öz" hakları için fedakârca mücadele arayışına bile gözlerini kapayabilir.

Ne yazık ki, tam da bu, çağdaş, özgürlükçü, demokrasi ve hukuk devleti anlayışının köklü bir şekilde yer bulduğu Almanya gibi bir ülkenin başına gelebilecek en büyük felakettir.

Almanya'daki "Alman olmayanların", "Almanlarla" ilişkilerini aslında hep maço erkekle kurban rolünü benimsemiş kadının evliliğine benzetiyorum. Güç dağılımının eşit olmadığı bu çiftin, hatalarından öğrenmediği sürece mutlu olma şansı sıfırdır. Almanya'nın belki de en sevdiğim kabare oyuncularından Muhsin Omurca bu örneği sahnede sıklıkla kullanır.

Güçlü olanın güçsüzü ezmesi, ezilenin ise bir türlü kendi ayaklarının üzerinde durma cesaretini göstermeyişi ve hakları için mücadeleden kaçışı buna karşılık sürekli şikâyet eden pozisyonda kalması...

"Peki bu sağlıksız ilişkiye son darbeyi ne indirir?" diyorsanız eğer, yanıtı çok açık: Sevgisizlik, nefret, sıfır şefkat, insani duygulardan uzaklaşmak, nefretin şiddete dönüşmüş hali.

Bana sorarsanız Türk ve Alman evliliğinin sonunu her iki tarafın da nefrete bürünmesi, radikalleşmesi getirecek. Buna ırkçılık ya da milliyetçilik, İslamcılık ya da ne ad verirseniz verin.

Diğer taraftan Almanya'da yaşayan bir gazeteci olarak bana "göçmen" denilmesinden, dinsel kimliğime, etnik kökenime vurgu yapılmasından son derece rahatsız oluyorum.

İlle de bir şey denecekse, adım Işın. İzmir'de büyüdüm. Uzun yıllardır Stuttgart, Ulm, Frankfurt üçgeninde Almanya maceram ilerliyor. Her iki ülkeyi de, her iki ülkenin insanını tanımış olmaktan, deneyimlemiş olmaktan mutluluk ve onur duyuyorum. Bundan sonra yolum Amerika'ya da, Japonya'ya da, İtalya'ya da düşebilir.

"Göçmenler neler yapabilir" ya da "neler yapamaz" sorusunun da yaşam biçimim itibarıyla direkt muhatabı ben olduğuma göre, gönül rahatlığıyla söyleyebilirim: İsterse, her şeyi yapabilir, istemezse hiçbir şey! Tarih, bir insanın zincirlerini kırmasının ve hayatına yön vermesinin etnik kökenine, cinsiyetine, dinsel kimliğine bağlı olmadığını ortaya koyan sayısız başarı hikâyesi ile dolu.Demokrasi: Yararlı maymuncuk

Rosa Cañadell | Itaca Eleştirel Eğitim Semineri Üyesi - İspanya

Çeviri: PoliTeknik

Eğitimde Neoliberalizm

1. Giriş

Son on yıl içerisinde, kamusal eğitim sistemimize karşı ciddi bir saldırıya tanıklık ediyoruz. Planları uzun zaman önce yapılan bu saldırı, kriz bahane edilerek hızlı bir şekilde, her seferinde daha fazla genele yayılarak ve derinleşerek uygulamaya konuluyor. Burada söz konusu olan, neoliberalizm ve onun destekçileri olan bankalar, uluslararası şirketler ve finans şirketleri tarafından eğitim hakkının gasp edilmesidir.

Neoliberalizm, sadece sermayenin her defasında daha az elde toplandığı, yoksulluğun ve eşitsizliğin arttığı bir sistem olarak görülmemelidir, zira neoliberalizm Christian Laval'ın da belirttiği üzere: „öznelliğin yeniden modellenmesidir, bu modellemede her birey genelleştirilmiş bir rekabet evreninde yaşamaya „zorlanır", sosyal ilişkilerini pazar modeline uygun olarak düzenler ve hatta kendisini dönüştürülerek bir şirkete, girişimciye indirger".[1] Bu bağlamda, eğitimin korunması büyük öneme sahiptir.

Eğitim ve küreselleşme

Neoliberal küreselleşme, kapitalizmin bölge ve sektör olarak genişlemesinde kendini gösterir, bu genişleme artık eğitim alanının sınırlarına dayanmış ve eğitimin uzun yıllar boyunca sahip olduğu anlam ve hedeflerin değiştirilmesini amaçlar hale getirmiştir: burada söz konusu olan, eğitimin "bir kamu hizmeti, her bir yurttaş için temel bir hak olarak görülmesi, her çocuğa ve gence bütünsel bir eğitim sunulması" fikrinden uzaklaşılarak, "eğitimin ekonominin hizmetine sunulması, evrensel bir hak olarak görülmemesi, aksine, kişisel bir yatırım olarak tanımlanması" yönünde bir planlamadır. Bu yeni eğitim konsepti çift yönlüdür: bir yönde, yaklaşık iki trilyon avro olarak hesaplanan bir eğitim pazarını özel şirketlerin ticari faaliyetine açmak, diğer yönde ise pazar faaliyetlerine uygun bireyler yetiştirmeyi amaçlayan, şirketlerin faydasına bir eğitim hizmeti sunmak bulunmaktadır. Bu yeni aşmanın bir diğer özelliği, uluslararası kuruluşların eğitim alanına her zaman daha fazla yatırım yapmasıdır: eğitim pazarının açılması ve bu hizmetin liberalleştirilmesi DTÖ aracılığıyla destekleniyor. Dünya Bankası, eğitim merkezlerinin özelleştirilmesini ve şirket gibi yönetilmesini, okullar arasında rekabetçiliği, bazı „temel yeterliliklerin" dayatılmasını "tavsiye ediyor", bu şekilde eğitimin içeriğinin dünya çapında yönlendirilmesini, ticari pozisyonların ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini, eğitime ayrılan kamu harcamalarının azaltılmasını ve bireysel finansmanın arttırılmasını (bütün yatırımlar gibi, eğitim için de para harcanmasını) ve etkinlik durumunu eğitime yapılan harcamalara bağlı hale getiren eğitim sistemlerinin oluşturulmasını hedefliyor.

Ekonominin hizmetinde eğitim politikaları OECD tarafından da yaygınlaştırılıyor; dünyanın bütün ülkelerinden gençleri aynı testlerle değerlendirmeyi deneyen ve bu testlerin ardından her bir ülkenin „eğitim kalitesi" hakkında bir liste hazırlayan meşhur PISA göstergeleri bunun en temel örneğini oluşturmaktadır. Aslında, PISA raporlarının sonuç sıralaması kalitenin ne olduğunu söylemenin yanı sıra, dolaylı olarak, ülkelerin sıralamada daha iyi yerler kapmak için PISA tarafından değerlendirilecek olan bilgileri dayatması yoluyla eğitimin içeriğini de yönlendirmektedir. Son olarak, 70'li yıllardan bu yana eşit haklar sağlamanın bir aracı olarak anlaşılan, eğitimi destekleyen eğitim bakanları tarafından oluşturulmuş bir örgütlenme olan UNESCO'nun yönlendirmelerinin artık eski gücünü kaybettiği ve örgütün eskisi gibi etkili olmadığı söylenebilir.

Eğitim ve özelleştirme

Özelleştirme; eğitime karşı başlatılan bu kuşatmanın amaçlarından biridir. Bu amaçları iki farklı yönden okuyabiliriz: bir tarafta kamusal bütçenin azaltılması, diğer tarafta ise eğitim pazarının açılması bulunmaktadır.

Ülkemiz, her iki açıdan da iyi bir örnek teşkil ediyor. Eğitime ayrılan bütçe, utanç kaynağı oluşturabilecek limitlere kadar düşürülmüş bulunuyor. İspanya, Avrupa Birliği ülkeleri arasında, eğitime ayrılan kamusal bütçe bakımından 28 ülke arasında 23. sırada bulunuyor (%4,1), bu bağlamda Danimarka (%7), İsveç (%6,5), Belçika (%6,4), Finlandiya (%6,2) ve Portekiz (%6) gibi ülkelerin çok gerisinden gelmektedir.[2]

Kamusal bütçenin azaltılmasına ek olarak özelleştirme artmaktadır. Burada asıl amaçlanan, yaklaşık iki trilyon olarak hesaplanan eğitim pazarının özel şirketler tarafından bir ticaret alanına dönüştürülme çabasıdır. Bu durum, ülkemizde, kamunun parasıyla sübvanse edilen özel eğitim merkezlerinin desteklenmesiyle, artık özel şirketlerin eline geçmiş bulunan hizmetlerin (çocuk eğitimi, yemekhane, taşıma, temizlik, değerlendirme, yeni teknolojiler, vb.) aşamalı olarak özelleştirilmesi, kamu Üniversiteleri için gereken giderlerin artması ve her geçen gün daha fazla özel üniversitenin kurulmasıyla kendini gösteriyor.

Özel eğitim kurumlarının kamunun parasıyla sübvanse edilmesi (eğitim sözleşmeleri) konusunda ne belirli bir standart bulunuyor ne de kamu desteği alan bu özel kurumların, öğrenci seçimi, laik eğitim gibi yükümlülüklerini yerine getirmesi doğrultusunda etkin önlemler alınıyor.

Bu tür kurumlar, AB ülkeleri içerisinde istisna olmanın yanı sıra, farklı yönlerden de etki gösteriyorlar: kamu parasının özel çıkarlar için kullanılması; sadece ödeme yeterliliği olan ailelerin çocuklarının faydalanabilmesi nedeniyle öğrenci kabulünde sosyal sınıflara göre davranılması; özel eğitim kurumlarının sahip olduğu „ideoloji" nedeniyle ideolojik ve politik kontrol bu etkilerin başında geliyor. Kamunun parasıyla faaliyet gösteren özel eğitim kurumlarının çoğunluğu dini kuruluşlara ait olduğundan, bu ideoloji ülkemizde büyük oranda dini temellere dayanıyor. 2014-15 eğitim yılında, bir buçuk milyonun üzerinde öğrenci bu kurumlara devam etti. İspanya'da, yaklaşık 4.000 özel eğitim kurumu bulunuyor, bunların %65'i Katolik bir ideolojiyle öğrencilerin %75'ine eğitim veriyor, bu kurumların kamuya oluşturduğu yük ise 4 milyar avro civarında bir paraya tekabül ediyor.[3]

Bu durum, eğitim için ailelerin harcaması gereken para miktarını arttırıyor, bunun bir sonucu olarak, fırsat eşitliğinin sağlanması zorlaşıyor ve eğitim özel sermayenin faydası için hizmet eden bir ürüne dönüştürülerek, daha fazla olanağa sahip sınıfların tekeli haline getiriliyor.

Sonuç olarak, özelleştirmenin artması; eğitim kurumları arasında eşitsizliği de arttırıyor, eğitimi ticarileştiriyor ve ekonomik ve sosyal gücü daha düşük aileler için daha kötü bir eğitim olarak kendini gösteriyor. Buna bağlı olarak, eğitim, sosyal uyumun ve fırsat eşitliğinin bir bileşeni olmak yerine sosyal farklılıkları konsolide eden ve geliştiren bir bileşen haline bürünüyor. ■

Rosa Cañadell Psikoloji Lisansı. Öğretmen. USTEC · STEs sendikası eski sözcüsü. ILP D'EDUCACIÓ destek grubu üyesi.
SIEC (Itaca Eleştirel Eğitim Semineri) üyesi

[1] *Laval, Ch. ve Dardot, P. (2013). Dünyanın yeni aklı Neoliberal toplum üzerine deneme Barselona: Gedisa 2013*
[2] *Cristina Fallarás: "Eril bir eğitim için 4 milyar avro üzerinde kamusal harcama" El Periódico, 24.1.2018*
[3] *Cristina Fallarás: "Eril bir eğitim için 4 milyar avro üzerinde kamusal harcama" El Periódico, 24.1.2018 (http://m.publico.es/espana/2028645/mas-de-4000-millones-publicos-para-la-educacion-en-el-machismo/amp?_twitteimpression=true)*

D. A. Vihara Sawindi
9. Sınıf Öğrencisi, President's Koleji, Matara, Güney Eyaleti - Sri Lanka

Sri Lanka'nın Ücretsiz Eğitimi

C.W.W Kannangara Sri Lanka'ya ücretiz eğitimi tanıttı. Böylelikle Sri Lanka'da zengin ve fakirler birlikte, hiçbir ücret ödemeden eğitim alabiliyorlar. Okul kitapları, okul üniformaları ve daha birçok şey ücretsiz sağlanmakta. Kırsal yerlerde yaşayan binlerce öğrenci de bu haktan yararlanabiliyor. Kannangara bununla kalmayıp kırsal alanda nitelikli eğitim veren liseler kurdu. Bu nedenlerden dolayı Kannangara ücretsiz eğitimin babası olarak bilinir.

Fakat zamanla eğitimde özelleşme gerçekleşti. Bu nedenle pek çok alanda değişiklikler gerçekleşti. Eski kamusal eğitim sistemi özele dönüştürüldü. Buna bir örnekse uluslararası okullardır. Bu pek çok eşitsizliğe neden oldu. Uluslararası özel okullarda İngilizce dışındaki branşlarla ilgilenilmiyor.

Pek çok ebeveyn çocuklarını bu özel okullara yerleştirmeye çalıştı. Fakat bu çocuklar özel okullarda devlet okullarında alabilecekleri eğitimi alamazlar, sadece İngilizce. Devlet bize kültürel bilgiyi sağlamakta. Özelleştirmeden dolayı İngilizce bilenler toplumun üst kesimi sayılıyor. Bu insanlar gelecekte çok fazla bir şey yapamazlar.

Neden insanlar çocuklarını özel okullara yöneltiyor? Böyle yaparak çok para harcıyorlar. Çocuklarını hiç para harcamadan devlet okullarında okutabilir ve iyi bir öğrenci yetiştirebilirler. Ülkemizde İngilizce dışında başka şeyler de öğrenmeliyiz. Hayatta yalnızca her şeyi öğrenerek başarılı olabiliriz.

İnsanlar olarak kendimizi geliştirmemizden yanayım. Fakat özelleştirme yüzünden ortada büyük bir sosyal adaletsizlik var. Bu yüzden özelleştirme farklı kollarda geliştirilmeli.

■

Çeviri: PoliTeknik

Yonela Mlambo | Cape Town Üniversitesi İnsanbilimleri Fakültesi Öğrencisi - Güney Afrika

Eğitimin bir insan hakkı olarak genişletilmesi: Güney Afrika deneyimi

Güney Afrika'daki yüksek öğretim kurumlarının önündeki çağdaş bariyerleri anlamak için, Güney Afrika'nın ve tarihsel geçmişinin bilincinde olmalı ve burada yaşamalı, jeopolitik iktisadi liberal düzen ile bütünün özgün bir parçası olarak, Afrika Ulusal Kongresi (ANC) tarafından yönetilen ulusalcı hükümetin mevcut başarısızlıklarını kavramalıyız. 2015'te gerçekleşen *#FeesMustFall (Harçlar Düşmeli)* ve *#EndOutsourcing (Dış Kaynağa Hayır)* öğrenci ayaklanmaları, yukarıda bahsi geçen fenomenin bir tezahürüdür.

Güney Afrika'nın kısa eğitim tarihi

Yükseköğretime erişimde çağdaş bariyerleri kavramak için, konudan saparak Güney Afrika'nın eğitim tarihini eşelemeliyiz. Güney Afrika'daki yükseköğretim kurumlarının önündeki engeller, Bantu Eğitimi nedeniyle siyah öğrencilerin çoğu tarafından büyük deneyimlenmektedir. Khuzwaya, Verwoerd tarafından uygulamaya koyulan Bantu Eğitimi'nin siyah öğrencilerin yükseköğretim kurumlarına erişimine dair başarı şansını gölgelediği konusunda Tabata ile hemfikirdir (Khuzwayo, 1985; Tabata,1959). Khuzwayo'nun Bantu Eğitimi'nin alaşağı ettiği İngiliz sömürgeci eğitim sistemine dair çekincelerinin farkına varmamız elzemdir. Khuzwayo İngiliz sömürgeci sisteminin Bantu Eğitimi'nden daha iyi olduğunu not düşmüştür. Öte yandan, Khuzwayo aynı zamanda, İngiliz sömürgeci eğitiminin siyah toplumunun geri kalanında belirsiz ve çelişkili durumda öğrenciler yaratmaya çalıştığını da belirtmektedir (Khuzwayo, 1985).

Verwoerd'ın elit, eğitimli ve uygar siyah insanlar üreten İngiliz sömürgeci eğitimine duyduğu kıskançlık, Bantu Eğitimi'nin sistematik olarak vasıfsız siyahi bireyler üretmek ve siyahi bireyleri beyaz Güney Afrika nüfusunun hizmetçisine dönüştürmek üzere tasarlanan Bantu Eğitimi'ni doğurmuştur. Verwoerd'ın Bantu Eğitim politikasını layıkıyla anlayabilmek için ondan bu uzun alıntıyı yapmak uygun olacaktır. *"Sorumlu olduğum Birimin politikası (Bantu) şudur; eğitim, Rezervasyon bölgelerinde kendi ayakları üzerinde durmalı ve kökleri Bantu toplumunun ruhuna ve varlığına uzanmalıdır. .. . Avrupalı topluluk içerisinde, belirli emek biçimlerinin dışında ona (siyahi bireye) yer yoktur. ... Bu nedenle, amacı Avrupalı topluluğa nüfuz etmesini sağlamak olan bir eğitim almanın ona hiçbir faydası yoktur. Şimdiye kadar, onu kendi topluluğundan uzaklaştıran ve otlamasına izin verilmemiş Avrupalı toplumun çayırlarını göstererek yanlış yönlendiren bir okul sistemine tabi olmuştu."* (Tabata, 1959:38).

Yukarıda, Tabata'dan Verwoerd'ın sözlerine ilişkin yapılan alıntı, siyahi öğrencileri beyaz Güney Afrika'nın hizmetçilerine indirgemiş Bantu Eğitim politikasının formülasyonunu içermektedir. Siyahi öğretmenlerin sistematik şekilde vasıfsızlaştırılması, siyahi öğrencilerin vasıfsızlaşmasını doğurmuştur. Siyah öğrencilerin, kendilerinin ve toplumlarının gelişimini sağlayacak beceriler edinmesi engellenmiştir. Örneğin, marangozluk, siyah öğrencilere öğretilmesi yasaklanan çalışma alanlarından biri olmuştur (Tabata, 1959).

Dahası, nitelikli siyahi üniversite hocaları rejim için bir tehdit haline gelmiştir. Bu nedenle, uysal ve söz dinleyen eğitimcilerle değiştirilmeleri gerekmiştir. Siyahi öğretmenler, öğretmen olarak görevlerini yerine getirirken muazzam düzeyde onur kırıcı davranışlara maruz kalmıştır. Öyle ki, sömürge idaresinin isteğiyle birden bire görevlerinin icrasından uzaklaştırılmışlardır. Beyaz çiftliklerde kurulu okullarda, verilen eğitim hususunda çiftçinin budala zorbalığına maruz kalan öğretmenler çalışmıştır. Beyaz çiftçi, ne zaman kendisine faydası olacağını düşünse, eğitimi her istediğinde bölebilmiştir. Aynı şekilde, Bantustan'ların okullarında çalışan öğretmenler de çoğu okuma yazma bilmeyen, sözde geleneksel liderlerin zorbalığına maruz kalmıştır.

Ayrı yükseköğretim kurumları ise hiçbir altyapı yatırımı olmadan kurumsallaşmıştır. Ayrı yükseköğretim kurumlarının, Bantu Eğitim politikası formülasyonunun öne sürdüğü temel eğitime yanıt vermesi gerekmiştir. Siyah öğrencilerin eğitim finansmanı ile beyaz öğrencilerin eğitim finansmanı arasındaki eşitsizlik çok yüksek olmuştur. Hükümet siyah öğrencilerin eğitimine ayrılan bütçede son derece yüksek kesintiler yapmıştır, öyle ki.... *"hem öğretmen hem de derslik, her gün iki farklı öğrenci grubuna hizmet verebilecek hale gelecektir"* (Tabata, 1959:37). Bu nedenle, Bantu Eğitimi, siyah öğrenciler hiçbir beceri kazandırmayan bir eğitim aldığından, ucuz, siyah emek gücü yaratarak Apartheid hükümetinin ihtiyaçlarına yanıt vermiştir.

Bu nedenle, yükseköğretim kurumlarına erişimin önündeki çağdaş engelleri kavrayabilmek için jeopolitik iktisadi neoliberal düzenin, Güney Afrika'da siyah öğrencilerin yükseköğretime erişimini nasıl engellediğine bakmamız dikkat çekicidir.

Jeopolitik iktisadi neoliberal düzen

Güney Afrika 1994'te bağımsızlığını kazandığında, neoliberal bir düzenin zaferine tanıklık eden jeopolitik iktisadi düzenle karşı karşıya kaldı (Reddy, 2015). Buna karşın, 2015 #FeesMustFall ve #EndOutsourcing ayaklanmaları neoliberal düzene duyulan rahatsızlığı tecellisi olmuştur. Neoliberal düzen, eğitim gibi temel kamu hizmetlerinin metalaşmasını verimlilik olarak gören özel sektör tutumunu benimsemiştir (Johnson, 2001, Luckett ve Pontarelli, 2016). Harvey (2011:75), eğitim gibi temel kamu hizmetlerini metalaştıran neoliberal aklı layıkıyla tespit etmektedir. Eğitimi metalaştıran neoliberal mantık şu anda Güney Afrika'da çirkin kafasını şaha kaldırmaktadır. Güney Afrika'da eğitimin nasıl metalaştırıldığını ortaya koymak için makalenin ilerleyen bölümlerinde bu konuya geri döneceğiz.

Güney Afrika'da eğitimin metalaştırılması, diğer Afrika ülkelerinin bağımsızlık sonrası benimsemek zorunda kaldıkları rotayı izlediğinden, Güney Afrika istisnailiği konseptini hükümsüz kılmaktadır. Ayrıca, Mandani (1998) Güney Afrika istisnailiğini yeterli bir biçimde aydınlatmakta ve çürütmektedir.

Bunun dışında, Makerere Üniversitesi"nin piyasalaştırılması Güney Afrika'yı daha kapsamlı bir Afrika deneyimi çerçevesinde konumlandırmakta ve Afrika kıtası ile diğer kıtalarda herhangi bir bölgede, yüksek öğretimin metalaştırılmasına ilişkin prototip, temsili bir vaka çalışması olarak hizmet görmektedir. Makerere Üniversitesi Dünya Bankası'nın buyruğuyla ticarileştirilmiş ve üniversitenin bir bütün olarak mesleki eğitim veren yapıya dönüştürülmesi sürecini deneyimlemiştir (Murunga, 2007).

Güney Afrika yükseköğrenimi de Makerere Üniversitesi ile benzer deneyimleri paylaşmaktadır. 1990'larda Güney Afrika üniversiteleri, kamu kuruluşlarına kadar genişletilen neoliberal verimlilik politikalarını benimsemeye başladı (Johnson, 2011, Luckett ve Pontarelli, 2016). Üniversiteler, dış kaynak kullanımı ve önemli tasarruf uygulamalarına yol açan 'çalışan sayısını değiştirme' (doğru ölçeklendirme) ile 'asli olan' ve 'asli olmayan' görevleri ayırma macerasına doğru yola çıkmıştır (Johnson, 2001). Öte yandan tasarruf uygulamaları, harç artışlarında erteleme sonucunu doğurmayıp, aksine, harçlar sürekli artmaya devam etmiştir. Sonuç olarak, bu durum *#FeesMustFall (Harçlar Düşmeli)* ve *#EndOutsourcing (Dış Kaynağa Hayır)* pankartları altında öğrenci ayaklanmalarına neden olmuştur.

Ancak, önce yukarıda bahsedilen öğrenci ayaklanmasını kavramsallaştırmamız ve özel sektörün görünmez, fakat güçlü elinin yükseköğretimin dış kaynak kullanımı ve metalaştırılmasından nasıl fayda sağladığını aydınlatmamız yerinde olacaktır. 1990'larda dış kaynak kullanımı başladığında, daha önce ifade edildiği gibi, önemli tasarruf ve kesintilere gidildi. Bu durum, aynı zamanda öğrencilerin ebeveynleri de olan çalışanlar için, tasarrufun ardından çocuklarının yükseköğretimini finanse etmenin yollarını bulmaları gerektiği anlamına geliyordu (Johnson, 2001, Luckett ve Pontarelli, 2016). Elbette, bu tasarruf ve kesintileri yükseköğretimle sınırlayamayız. Güney Afrika 1994 sonrası yüksek işsizlik oranlarını görmüştür. Neoliberal düzenin zaferiyle diğer sektörler de etkilenmiştir.

Tasarruf amacıyla işten çıkarılan işçiler, bakmakla yükümlü oldukları kişiler için aldıkları ve çocuklarının büyük ölçüde faydalandığı sosyal yardımlarını kaybetmiştir (Johnson, 2001). Dahası, dış kaynak kullanımına gidilmesinden etkilenen öğrencilerin çoğu siyahtı ve eski devlet üniversiteleri istihdam alanı olduğundan, bundan etkilenenler halen siyah öğrencilerdir (Johnson, 2001). Dolayısıyla, *#FeesMustFall* ve *#EndOutsourcing* sırasında daha çok siyah öğrencilerin katılımına tanık olduk. Bu hiçbir şekilde, harçların kendilerini de etkilediğini söylemek isteyen öğrencileri bundan mahrum bırakma ve/veya yadsıma girişimi değildir. Aynı

GÜNEY AFRİKA ÜNİVERSİTELERİ, KAMU KURULUŞLARINA KADAR GENİŞLETİLEN NEOLİBERAL VERİMLİLİK POLİTİKALARINI BENİMSEMEYE BAŞLADI

şekilde, bu siyah öğrencilerin homojen olduğunu öne sürme girişimi de değildir. Amacı, Güney Afrika'da yükseköğretime erişimde engellerle karşılaşan öğrencilerin çoğunun siyah olduğunu vurgulamaktır.

Ebeveynler dış kaynak kullanımı nedeniyle işten çıkarıldığında, 'başarıyla' istihdam edilen taşeron işçiler yetersiz bir düzeye düşen maaşlar aldıklarından, özel sektör bu talihsiz olaydan fayda sağladı. Supercare ya da Metro, bu talihsiz dış kaynak kullanımı olgusundan büyük ölçüde faydalanan şirketlerdendir ve diğer özel yemekhane sözleşmeleri Fedics şirketi ile diğer çok sayıda özel şirkete verilmiştir (Johnson, 2011). Dış kaynak kullanımı olgusu, işçilerin mağduriyeti ve sömürüsünü beraberinde getirmiştir (Johnson, 2011; Luckett ve Pontarelli, 2016).

Özel sektör dış kaynak kullanımından büyük ölçüde faydalanmıştır. Bu nedenle aileler, devlet tarafından yüksek öğretime erişimdeki bariyerleri azaltmak üzere uygulamaya koyduğu, çeşitli sınırlılıkları olan Ulusal Öğrenci Finansman Yardımı Programı (NSFAS) olmasına rağmen, çocuklarının eğitimini finanse etmenin başka yollarını bulmak zorunda kalmıştır. NSFAS'nin yükseköğretime erişimdeki engelleri hafifletmeye dönük çabaları olsa da, öğrencilerin mali anlamda dışlanması halen devam ediyor. NFAS yaz ve/veya güz dönemi harçları ödenmediğinden ya da kısmen ödediğinden dışarıda bırakılan öğrenciler bulunuyor. Bu öğrencilerden biri olan Tokelo (öğrenciyi korumak adına mahlası), 2018 akademik yılının başlangıcında kaydını sildirmek zorunda kalmış, çünkü NSFAS yaz okulu harcını ödememiş. Cape Town Üniversitesi finansal ve/veya akademik dışlanmanın prototip örneklerinden biri olmuştur, ayrıca önceki deneyimi aktaran kişi üniversite fakültelerinden birinde çalışmaktadır.

Buna ek olarak, NSFAS'ın sınırlılıklarından biri finansmanda eşik değerinin yıllık maaş olmasıdır. Güney Afrika'daki çoğu siyah aile için, çekirdek aile kavramı pek geçerli değildir ve yüksek işsizlik oranıyla, öyle ya da böyle, çalışan kimseler geniş aile üyelerini mali olarak destekleme eğilimindedir. Bu nedenle NSFAS'ın parasal eşik değeri sınırlarına ulaşmaktadır.

Afrika Ulusal Kongresi Hükümetinin Başarısızlıkları

Normal demokratik bir devlette, örneğin ilköğretimden sorumlu birimin ders yılı başlangıcında okullara ders kitaplarını geç dağıtması gibi, devletin yetersiz hizmet sağlaması oy verme ya da muhalefet partilerine iktidara gelme fırsatı sunma gibi itici bir güce hizmet eder. Ancak Güney Afrika gibi yerleşimci sömürgeci olan bir devlette bunun olması pek muhtemel değildir. Bu gerçekleşirse, ulusalcı iktidar partisi iktidarı bırakma düşüncesine karşı kör ve sağır hale gelir. Zimbabwe'de bunun bir örneğini yaşamıştır; muhalefet partisi seçimleri kazandığı halde iktidardaki parti iktidarı bırakmayı reddetmiştir, çünkü yerleşimci sömürgeci bir devlette iktidar partisinin zihniyetine göre sözde devletlerini "yönetmede" imtiyazlı bir konuma sahiptir (Mangcu, 2008). Bununla birlikte, Ulusal Afrika Kongresi (ANC) de Güney Afrika'nın yönetiminde benzer ayrıcalıklı bir rolü olduğu düşüncesine sahip, öyle ki ANC yetkililerinin Güney Afrika'yı İsa geri dönünceye kadar yöneteceklerini söylediği duyulmuştur. Fakat, 2016 yerel seçimleri ve son genel seçimler, eğer genel seçimlerde alt edilebilirse, ANC'nin iktidardan barış içinde ayrılacağını gösteriyor gibi.

ANC LİDERLİĞİNDEKİ HÜKÜMETİN EĞİTİME ERİŞİM SAĞLAMAK İÇİN GÖSTERDİĞİ MORAL BOZUCU ÇABA, APARTHEİD REJİMİNİN ORTAYA KOYDUĞUNDAN FARKLI DEĞİL

ANC ilk demokratik seçimi kazandığında, siyah insanların siyahların idaresindeki bir hükümetten daha fazlasını beklediğini söyleyen *politik-felsefi ilkeler* ilan edildi (Reddy, 2015). Siyah insanların hem temel hem de yükseköğretime erişiminin reddedildiği, Güney Afrika'nın eğitim geçmişi düşünüldüğünde, eğitime erişim ve diğer çok sayıda hakkın temel insan hakkı olarak görülmesi gerektiğine ilişkin varsayımlar ANC yönetimindeki hükümetin öncelikleri olacaktı.

ANC'nin üç müttefikiyle birlikte oluşturduğu, baskın şekilde siyahlar tarafından yönetilen hükümetin çok az şey yaptığı (oy kullanma hakkı yeni tanınan siyahi seçmenlerce) biliniyor, öncelikleri devlet kasasını yağmalamak oldu, öyle ki Smuts Ngonyama açıkça fakir olmak için sürgüne gitmediklerini söylemiştir (Reddy, 2015). Eğitim politikasına gelindiğinde, ANC hükümetinin, siyah bireylere nasıl eğitim verileceğine ve beceri kazandırılacağına ilişkin doğru dürüst bir eğitim planı olmadan bu politikaları değiştirmek istediği görülmüştür. Analizleri temel eğitime odaklansa da Jansen (2011) bunu iyi ifade etmiştir. Yine de Jansen'ın (2011) iddiaları göz ardı edilemez, iddiaları sorgulamaya değerdir. Çünkü, temel eğitim sistemi kaotik bir durumda olduğundan, yükseköğretime girişte temel eğitim bir önkoşul olduğundan öğrencilerin yükseköğretime erişimine de gölge düşürmektedir.

Jonathan Jansen (2011), büyük ölçüde siyah öğrencilerin gittiği devlet okullarının yüksek başarısızlık oranlarıyla birlikte zayıf çıktılar ürettiğini belirtmektedir. Yüksek performanslı beyaz öğrencileri ve orta sınıf öğrencileri içeren ulusal başarı oranı nedeniyle devlet okullarındaki yüksek başarısızlık oranlarının üzeri örtülmektedir (Jansen, 2011:101). Burada çizilen tablo, Apartheid sonrası Güney Afrika'da ırk ve sınıfın halen, yükseköğretime erişimi ve başarı beklentilerini belirleyen önemli faktörler olduğudur.

ANC liderliğindeki hükümetin eğitime erişim sağlamak için gösterdiği moral bozucu çaba, Apartheid rejiminin ortaya koyduğundan farklı değil. Bantu Eğitimi, uysal ve söz dinleyen siyah "özneler" yaratmayı amaçlamıştı. Aynısı ANC hükümeti için de geçerli. Daha fazla oy almaya devam etmek ve kendilerini sorumlu tutmayan uysal siyah seçmenlere sahip olmayı sürdürmek için ANC marifetli bir biçimde yükseköğretime erişmelerini engellemektedir. ANC'nin, seçmen desteği için mahir bir şekilde siyah seçmenlerin nitelikli yükseköğretime erişimini engellediğine ilişkin iddialar seçim kampanyaları sırasında kendini göstermektedir. ANC yetkililerinin kampanya zamanlarında siyah seçmenlere yönelik söylemleri, benim görüşlerimi kanıtlamaktadır. Söylemleri içerikten yoksun ve irrasyoneldir, yarattıkları uysal seçmenler sayesinde siyahi seçmenlere karşı aşağılayıcı/hor gören muamelelerinden sorumlu tutulmamaktadırlar. Marikana Katliamı, ANC'nin siyah seçmenlerin üzerine salmaya devam ettiği insanlık dışı muamelenin sayısız örneklerinden biridir.

GÜNEY AFRİKA'DAKİ GÜNCEL İKTİSADİ VE SİYASİ İKLİM ÜCRETSİZ EĞİTİM OLANAĞI SUNMAYA YAKIN DAHİ DEĞİLDİR

Ne yapılmalı

Yükseköğretime erişimdeki bariyerlere ilişkin tespitler yaptıktan sonra, şimdi çözümün ne olacağı üzerine tartışılması beklenebilir. Bu bariyerleri ortadan kaldırmaya dönük çözüm bolluğu öne sürülmüş, ancak bazıları da reddedilmiştir, örneğin neoliberal düzende yerleşik hale getirilen ***Ikusasa mali yardım planı*** gibi. Daha endişe verici olanı, sabık kleptokrasi yanlıları bile yükseköğrenim kurumlarına erişimdeki bariyerlere çözüm üretme arayışında fikir öne sürmüştür. Öte yandan rasyonel yurttaşlara göre, sabık kleptokrasi yanlıları ile devlet kasasını soyanların önerdiği çözümlere güvenilemez ve bu kimselere karşı yöneltilen kleptokratik suçlamalar çözümlerine güvenilemeyeceğini daha da kalıcı hale getirmekte ve pekiştirmektedir. Yükseköğretimi finansa etmek için hiçbir karşılık ödenmeksizin arazilere el koyulmasını ve bankaların ulusallaştırılmasını haykıran sabık kleptokrasi yanlıları ve mevcut kleptokratlar, geri püskürtülmeli, zira bunlar daha ziyade popülist ve hoş lakırdılar. Ne karşılık ödemeden el koyulmasını önerdikleri araziler üzerinde endüstriyel tarımın neden olduğu sosyo-ekolojik koşullar, ne de siyah insanların çiftçilik konusunda beceri eksikliği dikkate alınmamaktadır.

Güney Afrika'daki güncel iktisadi ve siyasi iklim ücretsiz eğitim olanağı sunmaya yakın dahi değildir. Dördüncü ve beşinci yönetimler yolsuzluğu sistematik hale getirmiştir, bu nedenle topraklara karşılık ödenmeden el koyulsa ya da bankalar ulusallaştırılsa bile, bunlardan yalnızca yönetici elitler yararlanacaktır.

Şu anda Güney Afrika için elzem olarak varsayılan şey, hırslı liderler yerine, söylemleri, doğru işleyen kamu kuruluşları ve kamu teşebbüslerinin yeniden tesisi çabasıyla paralel *siyasi-felsefi ilkelerden* oluşan etik liderlere sahip olmaktır. Güney Afrika'nın, sahip olduğu sınırlı mali olanakla yurttaşlarının gelişimine daha fazla eğilmesi gerekiyor. Şu anda iktisadi ve siyasi koşullar Güney Afrika'yı hayırsever (filantropik) olmaktan men ediyor. Koşullar, Güney Afrika'ya, sahip olduğu kaynaklar ne olursa olsun, ekonomik büyüme ve ülke kalkınması için rasyonel şekilde harcama yapmasını dikte ediyor. Bu da, Güney Afrika'nın acil kısa vadeli amaçlar için mevcut finansman sistemiyle (NSFAS) devam edebileceğini garanti edecektir ve ülke, gelecekte yoksul öğrencilere ücretsiz eğitim sunulabilecektir.

Kaynak Listesi
Harvey, D. 2004. The 'new' imperialism: accumulation by dispossession. Socialist Register. Cilt 40. 63-87.
Jansen, J, D. 2011. How to overcome Africa's challenges, edited by Moeletsi Mbeki South Africa's education system: how can it be made more productive? In advocates for change. How. Picador Africa: South Africa. 99-115.
Johnson, B. 2001. Commission papers: The higher education worker. Bu belge, yüksek öğretimdeki dönüşüme ilişkin kitaba destek olarak düzenlenmiştir. Global pressures and local realities in South Africa. Ayrıca şurada mevcut: file:///C:/Users/User/Downloads/JOHNSON%202001%20HE%20Worker.pdf.
Khuzwayo, E. 1996. Call me woman. Johannesburg, Güney Afrika: Raven Press. (0869752790).
Luckett, T ve ntarell, F. 2016. SPECIAL REPORT: SOUTH AFRICA#OutsourcingMustFall:
Unity in Action in South African Universities. Ayrıca şurada mevcut: https://brooklynrail.org/2016/03/field-notes/outsourcing-must-fall. Yükleme tarihi 26 Ağustos 2019.
Mamdani, M. 1998. Profesör Mandani tarafından Sosyal Bilimler ve Toplum Bilimleri Fakültesi için düzenlenen Africa Core of the Foundation Course seminerinde yapılan açıklamalar. Cape Town Üniversitesi: Güney Afrika. Ayrıca şurada mevcut: http://ccs.ukzn.ac.za/files/mamdani.pdf. İndirme tarihi 24 Ağustos 2019.
Mangcu, X. 2008. To the brink. The State of Democracy in South Africa. Güney Afrika: KwaZulu-Natal Üniversitesi. ISBN: 978-1-86914-137-0.
Murunga, G, R. 2007. Mamhood Mamdani, Scholars in the Marketplace: The Dilemmas of the Neo-Liberal Reform at Makerere University, 1989-2005, Kamapala: Foundation Publishers. ISBN 9970-02-612-7.
Reddy, T. 2015. South Africa, settler colonialism and the failures of liberal democracy. Londra: Zed books. (9781783602261).
Tabata, I, B. 1959. Education for Barbarism. Bantu (Apartheid) Education in South Africa. Prince Hall: Güney Afrika.

Derya Özkul | Oxford Üniversitesi, Mülteci Araştırmaları Merkezi

Lübnan'da Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitim Sorunları

Lübnan, 2011 yılında Suriye'de başlayan çatışmalardan kaçan mültecilerin en çok tercih ettiği ülkelerden biri oldu. Bunda en büyük etken, iki ülke arasındaki tarihsel bağlar, savaş öncesinde birçok Suriyelinin halihazırda Lübnan'da mevsimlik işçi olarak çalışıyor olması, iki ülke arasındaki sınırların açık olması ve konuşulan ortak dildi. 2011 yılından itibaren aileleriyle birlikte Lübnan'a göç eden bazı Suriyeliler, Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü'ne (BMMYK) kayıt olarak mülteci statüsü aldılar.

Lübnan devleti, başından beri Lübnan'ın bir ilticacı ülkesi olmadığını söyledi ve 2015 yılına kadar Suriyelilere kısmen 'müsamaha' gösterdi. BMMYK rakamlarına göre, ülkedeki mülteci sayısı 1 milyona yaklaşınca devlet kurumlarında ziller çalmaya başladı. Bir görüşe göre, çoğunluğu Sünni olan Suriyeliler, Lübnan'daki din ve mezhep ayrılığına dayanan politik düzenin dengesini bozabilirdi. Diğer bir görüşe göre ise, hali hazırda ekonomik birçok sorunu olan Lübnan, daha fazla mülteciye ev sahipliği yapabilecek durumda değildi.

2015 yılında Lübnan devleti, siyasi tartışmalar sonucunda Lübnan ve Suriye sınırlarını serbest geçişlere kapattı. Bundan böyle, Suriyelilerin Lübnan'a gelebilmesi için turizm, öğrenim, yatırım nedenleri gibi, her yabancıdan istenen şartlara uymaları gerekiyordu. Dahası, 2015 yılından itibaren BMMYK'ne kayıt yapılmasını durdurdu. BMMYK'nin itirazlarına karşılık olarak, Birleşmiş Milletler çalışanlarını Lübnan'daki oturum izinlerini yenilememekle tehdit etti.

Gelinen noktada, Suriyelilerin Lübnan'da oturum izni alması sadece bir sponsora (Arapçada kafil) bağlı. Geçtiğimiz yıllarda sponsor olma koşulları da zorlaştırıldı. Oturum izni için yabancıların senelik kişi başına 200$ ödemesi gerekiyor. Bazı sponsorlar, durumdan istifade ederek, Suriyelilerden senelik kişi başına $1000'a kadar varan paralar ödemelerini bekliyor. Tüm bu zorluklar sonucunda bugün Lübnan'da yaşayan yaklaşık 1,5 milyon Suriyelinin en az %75'inin oturum izninin olmadığı tahmin ediliyor. Tutuklanma riski erkekler için çok daha fazla olduğu için, aileler paraları elverirse erkekler için oturum izni almaya çalışıyor; kadınlar ve 15 yaş üstü çocuklar büyük oranda kayıtsız yaşıyor.

Savaşın başladığı ilk yıllarda, Suriyeli çocuklar, yer olduğu takdirde devlet okullarına yazılabiliyordu. Fakat sayıları arttıkça, Lübnan devleti, Suriyeliler için ayrı bir okul sistemi geliştirdi. Buna göre, Lübnan vatandaşı öğrenciler, sabahtan akşam üzeri 2'ye kadar normal saatlerinde devam edecek; Suriyeli öğrenciler ise 'akşamüstü okulu' olarak adlandırılan 14.00-19.00 arası okullara gidecekti.

Her ne kadar iyi niyetle düzenlenmiş bile olsa, bu okul sisteminin kısa sürede istenilen sonuçları veremediği görüldü. Benim yapmış olduğum araştırmada, neredeyse tüm aileler, bu okullarda verilen eğitim kalitesinin düşüklüğünden şikayetçi idi. Okullarda Suriyeli öğretmenler çalışamıyor; ancak Lübnanlı öğretmenler çalışabiliyor. Akşamüstü mesailerinde aynı öğretmenler ikinci mesailerini yapıyorlar ve birçok çocuk daha önce eğitimlerine ara vermek zorunda kaldığı için, bu derslerin kalitesi çok daha düşük oluyor. Ayrıca Lübnan okullarında fen bilimleri dersleri İngilizce ya da Fransızca olarak okutuluyor. Suriyeli öğrenciler ise bu dilleri bilmedikleri için daha da fazla zorluk çekiyorlar.

Eğitim kalitesinin dışında, bu okulların akşamüstü saatlerinde olmaları çocukların okula gitmelerini zorlaştırıyor. Özellikle kış aylarında okul yolları karanlık olduğu için öğrenciler evlerine tek başlarına dönemiyor; bu da birçok aileyi çocuklarının okula gitmemesine sevk ediyor.

Bir başka faktör de akşamüzeri saatlerinde dahi okullarda yeterli yer olmaması. Örneğin Lübnan Suriye arasında kalan Beqa'a bölgesinde Sünnilerin ağırlıkta olduğu Bar Elias ilçesinde okullar ancak 500 öğrenciyi kabul edebiliyor. Ama ilçede 1,500 Suriyeli öğrenci olduğu tahmin ediliyor. Bu nedenlerle birçok okul yönetimi çocukları sadece sabah okuluna değil, akşamüstü okullarına bile yazdıramamaya başladı.

Bunun dışında her okul kayıt sırasında farklı belgeler istiyor. Bazıları için hastanede verilen doğum kartı yeterli iken, bazıları BMMYK kayıt belgesini, aşı belgesini ya da Lübnan'da oturum belgesini şart koşuyor. Bu belgeleri alabilmek oldukça zor. Özellikle aşı belgesi için Suriye'ye gitmek gerekiyor; çoğu Suriyeli çocuğun oturum belgesi de yok.

Son olarak, en önemli ihtiyaç, parasızlık ve ailede çalışacak işgücüne olan ihtiyaç. Özellikle tarım sektöründe çocukların çalışması çok yaygın. Aileler, akşam saatlerinde okula gitmelerindense çocuklarını çalıştırmayı tercih edebiliyor. Ya da bazı durumlarda aileler ise dahi, kamp liderleri ya da Arapçada şaviş olarak olarak adlandırılan işverenle aileler arasında iş bulucu görevi görenler, çocukların okula gitmesine izin vermiyor. Bazı şavişler kamplarda kendi eğitim sistemlerini kurmuş; bazıları da söylenenlere göre çocukları istismar ediyor.

Tüm bu zorluklar, Lübnan'da alternatif eğitim sistemlerinin doğmasına neden oldu. Bunların başında sivil toplum kuruluşlarının kurduğu alternatif okullar geliyor. Bu okullar, gelen fon miktarına bağlı olarak, Suriyeli çocuklara Suriye müfredatına uygun bir şekilde ders veriyor. Elbette, sayılar yine kısıtlı ve fon miktarına bağlı olarak her sene değişebiliyor. İkinci olarak, özellikle enformel çadır yerleşmelerinin olduğu Beqa'a bölgesinde enformel eğitim sistemleri oluştu. Bazen çadırlarda, çadır aralarında, bazen de apartman dairelerinde bölgede yaşayan Suriyeliler, okula gidemeyen çocuklara gönüllü olarak ya da bazen para karşılığında ders vermeye başladılar. Bu dersleri Suriyeliler verdiği için genellikle Suriye müfredatı öğretiyorlar. Ancak bu dersler, öğretmenin uygunluğuna göre verildiği için düzenli olarak verilemiyor. Öğretmenler o gün için günlük bir iş bulabilirse ders vermiyor. Çocuklar düzenli olarak gelemedikleri için ders anlatımı sistematik bir şekilde ilerleyemiyor. Her şekilde, bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin Lübnan'da mezuniyet belgesi alabilmeleri imkânsız. Dolayısıyla bu eğitim sistemi uzun vadeli bir çözüm değil.

Aileler, tüm zorluklarına rağmen Suriye'ye dönmeyi istemiyor. Bunda en büyük neden, dönüldüğü takdirde erkeklerin orduya gitmek zorunda kalmaları; birçok ailenin evini savaş nedeniyle kaybetmiş olması; bazı ailelerin mülklerine el konulmuş olması; özellikle babasız büyüyen çocukların Suriye'de döndükleri takdirde vekaletlerinin anneden alınacak olması; Suriye'nin bir çok şehrinde hayatın henüz eski haline dönmemiş olması, hayat pahalılığı; işsizlik ve bazı ailelerin Asad rejimi altında Suriye'ye asla dönmek istememesi geliyor. Araştırmamda, Suriyeli erkeklerin gelecek planları meçhulken, kadınların en çok istediği çocuklarının iyi bir eğitim alabilmesiydi. Suriyelilerin çoğunluğunun, tüm zorluklara rağmen, Lübnan'da kalacağını varsayarsak, bir an önce daha uzun görüşlü eğitim politikalarına ihtiyaçları var.

Kısacası her ne kadar eğitim olanakları kâğıt üzerinde var olarak görülse de, Suriyeli çocuklar, eğitime ulaşımlarında çok büyük sıkıntılar yaşıyor. Lübnan'daki durum, anadilindeki eğitimin yeterli olmadığını, bu eğitimin sistematik ve düzenli bir şekilde devam ettirilmesi gerektiğini gösteriyor.

© Derya Özkul, Bar Elias, 2019

© Derya Özkul, Bar Elias, 2019

Email: derya.ozkul@qeh.ox.ac.uk

Prof. Dr. Claus Melter | Bielefeld Meslek Yüksekokulu

Irkçılık Eleştirisi Neyi Talep Eder ve Umar?

Audre Lorde, "we were never meant to survey" / "bizim hayatta kalmamız öngörülmüyordu" (Lorde 1978/1993) dizesinde, hem sömürgeci ve ırkçı soykırımları ve katliamları, ırkçılığın sürekliliğini, hem de Afrika kökenli insanların, günbegün ırkçılığa maruz kalan insanların yaşama tutunma gücünü ve direncini anımsatmaktadır. Audre Lord Berlin'de kaldığı yıllarda özellikle Almanya'da yaşayan siyahi kadınları bir ağ kurmaya, kendi öykülerini kaleme almaya, bu öyküleri anlatmaya, yayınlamaya cesaretlendirmiştir.

Mdachi bin Scharifu 1920'li yıllarda Almanların boyun eğdirdiği sömürgelerde uygulanan gerek ırkçı yasaları gerek polis şiddetini eleştirmiş ve Martin Dibobe gibi (http://www.homestory-deutschland.de/biografien/martin-dibobe/detail.html) orada yaşayan herkes için eşit yurttaşlık hakları ve de çalışanların ırkçı sömürüsüne son verilmesini talep etmiştir. Mdachi bin Scharifu ayrıca Almanya'da uygulanan ırkçı değersizleştirmelere ve eşit olmayan ücretlere de karşı çıkmıştır. "Sömürgeci geçmişimiz" üzerine yaptığı konuşmalarla, Almanya'da kamuoyuna seslenen, yirminci yüzyılın ilk Afrika kökenli ırkçılık eleştirmeni ve ırkçılığa karşı dava açarak mahkeme yolunu tutan ilk kişi olarak kabul ediliyor.

Bebero Lehmann "Bir Sınıf Savaşından Fazlası" başlıklı metninde, Hamburg ve Berlin'de 1918'den itibaren siyahi Marksist kümelenmelerin oluştuğuna ve bunların Pan Afrikanist bir sosyalizmi savunduklarına (Lehmann, Bebero, 03.08.2019 tarihli Neues Deutschland gazetesi), kapitalizm ve ırkçılığı eleştiren özögrütlenmelerin ve taleplerin birleşmesine işaret ediyor.

Nasyonal Sosyalizm'de ise takibat altındaki gruplara üyelikleri nedeniyle herşeyden önce hayatta kalmak gündemdeydi. Genelde bu bağlamda, Arno Lustiger'in "Ölüm Kalım Savaşı. Yahudilerin Direnişi 1933-1945" adlı kitabında da belgelediği gibi, Yahudilerin kurtarma amaçlı çok sayıda direnişi, sözlü ve de askeri direnişi olmuştur ve haksız olarak bunların üstü örtülmektedir. Philomena Essed (1990) "Her Gün Irkçılık" konulu eserlerinde bir yandan cinsel ayrımcılık ile ırkçılık, cinselleştirilmiş, toplumsal cinsiyete dönüştürülmüş ırkçılığı ve diğer yandan ırkçılığın sıradanlığını göstermiştir. Sıradanlaşmış ırkçılık her gün yapılarda, kurumladsa, kamuoyu söylemlerinde, karşılaşmalarda ve özimgemizde etkili olmaktadır. Kübra Gümüşay 2000'li yıllardan bu yana artarak devam eden İslam karşıtı ırkçılıkla ilgili etkileyici metinlerinde ve konuşmalarında işaret ediyor (https://www.youtube.com/watch?v=BNLhT5hZaV8). Küresel ırkçılıkta dezavantajlı olan insanların maddi ve fiziki sömürüsü, farklı beslenme, eğitim ve yaşam fırsatlarına yol açıyor. Ayrımcılık, açlık, sömürü ve savaş karşısında daha iyi fırsatlar sunan ülkelere doğru yola koyulmak isteyen insanlar hem ABD hem de AB tarafından hareket etme özgürlükleri, serbest iş seçimi ya da salt hayam hakları açısından sınırlandırılıyor ve kısmen ölüme terkediliyor. Göç karşıtı söylemler, yasalar ve uygulamalar küresel sömürü koşullarına hükmediyor ve istikrar kazandırıyor.

Irkçılık eleştirisi kime seslenmektedir?

Birkaç yıl Almanya'da yükseköğrenim gören W. E. B. du Bois henüz 1903'te "The Souls of Black Folk – Siyahilerin Ruhları" (1903 – Almanca yayınlandığı tarih 2003'tür) adlı başlıca eserinde, eğitim, iş ve konut alanındaki ırkçı ayrımcılıkların sonlandırılmasına dair umut ve talebini formüle etmiştir. W. E. B. du Bois Afro-Amerikan toplumun özörgütlenmesi ve kısmen de kendi kuruluşlarını oluşturmaları lehinde görüş bildirmiştir, çünkü ona göre ırkçılıkta ayrıcalık sahibi olanları, beyazları beklemek ya da onlara umut bağlamak yanlıştır, zira onlar avantajlarından gönüllü olarak vazgeçmeyeceklerdir.

Bu mantıktan hareketle, Self-Empowerment, kendi kurumlarının da yardımıyla siyahilerin, People of Colour'ın ve ırkçılığı deneyimleyen kişilerin günümüzde de özörgütlenmelerine, ortak düşünüşlerine, günbegün ırkçılığa maruz kalan kişilerin direniş potansiyellerinin güçlendirilmesine ve de ortak hedeflerin kabul ettirilmesine yönelmektedir. Bunun dışında "Eğitim Görevi olarak Empowerment" (Nkechi Madubuko 2018) özel ve profesyonel eğitim sorumlularına da seslenmektedir, çünkü hepsi, ırkçılıkta ayrıcalık sahipleri de dahil, pedagojik bağlamlarda ırkçılığın konu edilmesi, ona müdahale edilmesi ve ırkçılığı deneyimleyen kişilerin korunması ve güçlendirilmesi için sorumluluk taşımaktadır.

Bell hooks'un (1997) düşüncelerinden hareketle beyazların üstünlüğü ideolojisi, White supremacy, konu edilmelidir ve onlar da böylece ya da herşeyden önce ırkçılıkta ayrıcalıklı olan kişilere, beyazlara, seslenmelidir ki, toplumsal ve kişisel yansıtmalarda kendi imgeleri ve ayrıcalıkları kaldırılsın ve kaynaklar paylaşılsın.

Küçük İlerlemeler mi yoksa Nafile Mücadele mi?

Toplamda ırkçılık eleştirisini içeren pozisyonlar bazı akademik, pedagojik ve özörgütlü gruplarda artarak yayınlaşıyor gibi ve NSU (https://www.nsu-tribunal.de/) ya da Oury Jalloh'nun (https://initiativeouryjalloh.wordpress.com/) öldürülmesi bağlamında ırkçı polis ve yargıya karşı yürütülen protestoların da gösterdiği gibi, kurumsal ırkçılıkla ilgili daha kapsamlı seferberliklere yol açıyor görünüyor. Kurumsal ırkçılığın ve somut şiddetin gerektiği gibi araştırılması ve polis ve yargı tarafından takip edilmesini isteyen talepler büyük ölçüde engellenmekte ve boşa çıkartılmaktadır.

Egemen kültür racial profiling gibi ırkçı uygulamalara istikrar ve güç kazandırıyor, sığınan kişilerin haklarından daha fazla yoksun bırakılmasını neden oluyor, ırkçılığı bir seçim stratejisi olarak kullanıyor, okullarda ayrımcılıkla mücadelenin sistematik yöntemlerine ya da iş, konut ve eğitim alanında ırkçı mağduriyetlerdeki değişikliklerin incelenmesine karşı koyuyor.

Ne yapılmalı?!

Alana Lentin 2005'te yayınlanan "Racism and Anti-Racism in Europa" adlı kitabında yaptığı ayrım bir tarafta, herşeyden önce özörgütlenmelere sığınan, marjinalleştirilmiş ve ırkçılık deneyimi yapmış ve de ırkçılığı eleştiren sivil toplumu baz alan ırkçılık deneyimli insanların ırkçılık eleştirisidir. Diğer tarafta da çoğu kez ırkçılıkta ayrıcalık sahibi kişilerin, Beyazların hükmettiği ve herşeyden önce kamu kuruluşlarına ve yasamaya seslenen ırkçılık eleştirisi de var. Herşeyden önce Paul Mecheril'den esinlenen, ırkçı ve ulusal-etnik-kültürel mantık ve eylemlerin varlık ve sonuçlarına dikkatleri çeken ve böylece bir bilinç yaratmaya ve bu varlık ve sonuçları azaltmaya çalışan göç toplumsal ırkçılık eleştirisine ek olarak değinilebilir.

Sürekli ırkçılık eleştirisi ve insan hakları konulu incelemeler ve talepler sunanlar, Almanya'da Siyahi İnsanlar İnisiyatifi, AfrotakTVcybernomads, Oury Jalloh İnisiyatifi ya da Refugees-4Refugees, Sinti ve Romanların, Yahudi ve Müslümanların ve de Pro Asyl ve tekil kişilerin özörgütlenmeleri gibi on yıllardır aktif gruplar olmaya devam edecektir. Ve ırkçılık eleştirisinde ve insan haklarına yönelimde kendini gayretli gösteren sivil toplumun ve kendini liberal olarak tanıtan, ancak büyük ölçüde ayrımcı pratiklerde bulunan, çoğunluk toplumunun merkezindeki partilerin nasıl konum alacağını beklemek gerekecek.

Bir aktivist ve kapsayıcılık ve eşit haklar alanında bilim adamı olan Volker Schönwiese bir keresinde siyasi özörgütlenme fikrini şöyle formüle etmişti: "Birşeyleri değiştirmek isteyenin bir hedefi, stratejisi, grubu ve uzun soluklu olması gerekir!".

Manşetler ve Görseller...

100. Yılında 1. Dünya Savaşı

"Göçmen"lerin Alman Toplumu Hakkında Bilmesi Gerekenler

"Konuk İşçiden" Sığınmacılara - "Ucuz İşgücü"

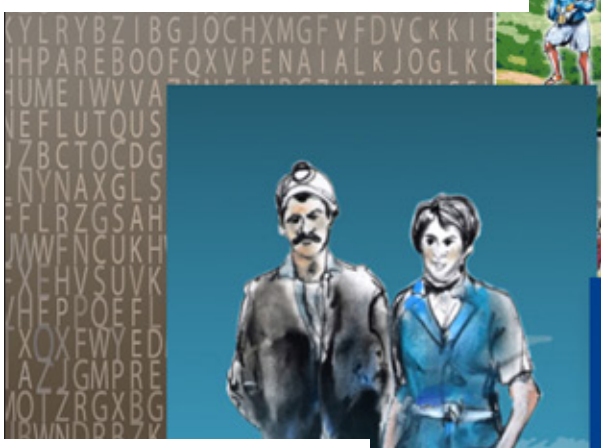

Türk ve Diğer "Göçmenlere" Yönelik Siyasi Yaklaşımlar ve Geleceğe İlişkin Öngörüler

Almanya'nın Köşeye Sıkışma Korkusu ya da "Savaşsız" 3. Paylaşım Dönemi (mi)?

Alman Medyasına Konu Önerileri

Anayurt Kavramının Almanya'da Toplumsal ve Siyasi Boyutları

Pazar Sorunu –Siyasi Tuzaklar – Haraca Bağlamak – Borçlandırma – Ulusal Aşağılanma ve Dahası...

Seçimler, "Sağ Popülizm" ve Milliyetçilik

Toplumun Sağ Popülist Gündem Maddeleri Aracılığıyla Bölünmesine Karşı Stratejiler

PoliTeknik